

Tärä Tikani Santiagokwe Santiago

Santiago kākwe tärä ne tikani. Niara abko Jesu etba nütüta. Mdakare abko, niara nämāne nūne juta Jerusalēnte, kānti nämāne ji dokwāte nitre tōdekaka Jesubti ye krāke. Erere arato, nitre Jesu kukwē ngwianka kākwe gātābare juta Jerusalēnte blitakāre sribi Pablokwe, btā angwane, Santiago nämāne ji dokwāte. Hechos 15 ye kānti māraba nāke kukwe nebtā. Jesu etba Santiago, btā kukweta tikani Mateo 13.55, Santiago ye ara kākwe tärä ne tikani.

Nitre israelita kwati tōdekaka Jesubti nämāne nūne ni mentenikwrere kākareketare temen kākare Israel bāre. Niaratre ye krāke Santiago kākwe tärä ne tikani. Tärä nebtā Santiago kākwe blitabare kukwē keta kabrebtā, akwa bāri kāne abko Santiago tā niere krörö: Nita nūne kākare nebtā angwane, nikwe ja tare nikadi tōdekabta Jesukristobti. Yebta nikwe nān tōbikadre kri, nōbtā nān angwane ja tare nika yebti Ngōbōta ni die mīke nūne bāri metre ja okwābti. Nita ja tare nika angwane, nikwe kākare ngwianre nuāre jabtā abko Santiago kākwe niebare.

Mdakāre abko, nitre tōdekaka Jesubti tā nūne nō amne tā dre dre nuene, ye abko kākare niaratre tōdekaka metre Jesubti ya, nākare ya bāmīke tuare ni jōkrāye, niebare Santiagokwe. Erere arato, nita blite nō nō jabe kwārikwāri abko ūtiāte amne nikwe nān ni jāndrān bkāne kri, kri mikadre bāri ūtiāte ni bobre bobre krāke, nōbtā nān angwane nitre bobre abko ūtiāte Ngōbō ngwārekri amne Ngōbōkrā ni ja kwrere jōkrā abko Santiago tā niere.

Mdakāre abko, ni ngwian bkānkā krikri kākare ni bobre bobre mīke ngwarbe jae, kākare sribi ūtiā bien nākare metre ietre abko krāke kukwē kri, nōbtā nān angwane ye dokwāre Ngōbōkwe mikadi ja ngie nūn abko niebare Santiagokwe.

Santiagota kōbō kuin juen

1 Ti Santiago kākare tärä ne tike. Ti abko sribikā Ngōbōkwe amne ni Dānkien Jesukristokwe. Mun tōdekaka Jesubti dārebare juta nitre israelitakwe kwā jātābti kuba yekri, kākare nūne kākare ketareketare temen kākare

Israel bāre temen, ye krāke tita kōbō kuin juen.

Nūnandrekā dite kākare

2 Ti mrākātre tikwe, nōngwane erere mun raba ja tare nika bātākā ngwarbe tōdekabta Jesubti, ye ngwane munkwe kākare ngwian bāri nuāre jabtā, **3** nōbtā

nān angwane munta tōdeke metre Ngōbōbti ya, nākare ya, ye trā tuakāre munta ja tare nika. Ja tare nika, ye kōbōire mun rabadre nūnenkā dite kākare tōdekabta Jesubti abko garera metre munye. **4** Munkwe ja tare nika-dre bātārekā ja tārītāri abti mun nena nūnenkā dite raire era metre, ye kōbōire abko mun rabadre nūne metre Ngōbō ngwārekri ni ūnān kwrere amne mun nān rabadre jāndrān kuin Ngōbōkwe mdei nika. **5** Akwa munkwe dre dre nuendre, ye nān raba nūke gare munye angwane, Ngōbōkwe mun mikadre tōbtā abko munkwe kākare ie angwane, mun mikadi tōbtā kwe, nōbtā nān angwane nire nire kākare jāndrān kārere ie, ye erere Ngōbōta jāndrān bien tāte jōkrā ie amne tā jāndrān kākāire nākare ni jōkrā kākare. Amne munta ja mīke ngite, yebta nān rabai romon jire chi.

6 Akwa Ngōbōkwe jāndrān biandi nie, ye rabadre era ni krāke, kākare ja tōi mikadre kwatibe, kākare jāndrān kārādre ie amne nikwe nān ja tōi mikadre ngwarbe kwārākwārā jāndrān kārākāre ie, nōbtā nān angwane ni ja tōi kwite ngwarbe kwārākwārā, ni ye abko ere ngwane tōdeke Ngōbōbti, ere ngwane nākare. Ni ye abko mren gilen kitata mūre ribikwe kwārākwārā nekwāre sekwāre ye kwrere. **7-8** Ni ye abko tā tōdeke Ngōbōbti mtare amne jetbe tärä nebe tōdeke jāndrān mdabti, aisete tōi nākare kwatibe Ngōbōbti, aisete

ni ja tōi kwite ngwarbe kwārākwārā kore jāndrān jōkrābtā, ye abko ie ni Dānkien Ngōbō kākare nān jāndrān biandre jire chi nütüdre kwe.

9 Mdakāre abko, ja mrākā tōdekaka Jesubti mden mden tā nūne bobre abko ie ja rabadre ruen ūtiāte, nōbtā nān angwane tā jāndrān jōkrā Ngōbōkwe bkāne. **10** Akwa ja mrākā ngwian amne jāndrān bkāne krikri kākare tōdekani Ngōbōbti amne ja mīkani bobre kwe Ngōbō ngwārekri, ye abko btā kākare raba nuāre, nōbtā nān angwane ni ngwian amne jāndrān bkāne krikri abko kri blū tā nebe jōtrō ye kwrere abko krörö: **11** Kri blū abko tā nebe tuāre, akwa nānānta kite ngire, kākare bā rōtōkā amne tā nākāenkā temen amne nān tā nebe tuāre mda. Ye kwrere jire, ni ngwian amne jāndrān bkānkā krikri kākare sribi nuene, btārābe ngwian amne jāndrān kwekwe tā niken ngwarbe jōtrō kākare angwane, nān rabadre ūtiāte mda.

12 Mdakāre abko, nire nire kākare kākare ja tare nika tōdekabta Jesubti amne tā nūnenkā dite jabtā, ni yebta abko kākare rabadi bāri nuāre, nōbtā nān angwane ja tare nika ye rikadre ta angwane, niarake Jesu rūkainite nākare, ye ngwane Ngōbōkwe jāndrān kuin biandi ie, kākare mikadi nūne kākare jabe, ni gananka ie korona bianta ye kwrere, nōbtā nān angwane nire nire kākare kākare Ngōbō tarere amne tā Jesu rūkente

ñakare abko ie Ngöbökwe jändrän ye köböi mikani.

13 Mdakäre abko, mun mden mden ie kukwe kämekäme mdei jata mun nuatekäre ja käne, ye abko ñan Ngöböta mun nuente kukwe kämenbtä munkwe nütü, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme mdeita nebe ñakare jire chi Ngöböye, aisete kukwe kämekäme ñan raba niara nuente jire chi ja käne. Erere arato, Ngöböta ni nuente ñakare jire chi kukwe käme nuenkäre, **14** akwa kukwe kämekäme käta ni nuente ja käne, ye abko kukwe käme mdei ni töibtä tä ni nuente ja käne, käta ni näkwite ja kukwäre. **15** Yebti kukwe kämekäme mdeita nebe nie, ye erere nita niken nuene angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe kämekäme ye aibe jiebtä nita niken nakwen janknu. Nita ja mike ngite täte jökrä Ngöbö rüere, ye dokwäre abko nita krüte amne nita nebe kärekäre Ngöbö okwä bare mento.

16 Ti mräkätäre tare tikwe, munkwe ñan ja ngökamna, **17** ñobtä ñan angwane Ngöbö sö dätekä amne ñänä, muke dätekä jökrä, Ngöbö ye ara jire käta jändrän jökrä kuin amne metre ni die mikakrä ye bien nie. Ngöbö abko ja kwrere kärekäre. Sö amne ñänä nikwite bä jene jene, ye kwrere Ngöbö nikwite ñakare, aisete jändrän kuin metre bianta kwe nie, jändrän ye abko kä käinbti bianta kwe nie, aisete Ngöbö ñan raba ni nuente kukwe

kämekäme nuenkäre. **18** Ye abko, ja moto kuinbti Ngöbö tö namani ni mikai ja ngäbriänkäre, erere nuenbarera kwe ja töi jenbti kukwe kuin era metre Jesubtä köböire. Amne nura ngwä kena öta nämane biandre Ngöböye, ye kwrere jire jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé, ye ngätäite Ngöbökwé ni dianinkä käne jakrä ja ngäbriänkä kwrere.

Ni kukwei nuadre

19 Mdakäre abko, ti mräkätäre tare tikwe, kukwe krörö ne munkwe ngwianta töre jae: Mun jökrä käkwe ja olo mika juto biare Ngöbö Kukwei nuakäre, akwa mun ñan raba juto biare blite amne mun ñan raba romon jötrö ngwarbe, **20** ñobtä ñan angwane ni moto romon abko käta nüne ñakare kuin metre Ngöbö ngwärekre, Ngöbö tö ie ye kwrere.

21 Ne aisete, kukwe kämekäme diän diän tä kabre mun ngätäite, ye kite temen munkwe amne kukwe kuin Ngöbökwé nökan i nura kwrere munbtä, ye kaen ngäbti mikakäre täte ja moto jämenbti munkwe, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwé ye abko di tära mun dantarikrä.

22 Akwa Ngöbö Kukwei kuin ye abko ñan munkwe kukwei nuadre jirekäbe, akwa kukwe ye abko tä dre dre nuemna, erere munkwe mika täte, ñobtä ñan angwane munkwe ñan mikadre täte ne ngwane, mun tädi ja ngökö au. **23** Ye abko nire nire käta Kukwe kuin Ngöbökwé ye kukwei nuen jirekäbe, akwa dre

dre nieta kwe abko tä mike ñakare täte, ni ye abko ni ja tuaka ñäite kwrere abko krörö: **24** Ni ja tuaka ñäite käta ja ngwäre tuen kuin au, akwa tä nikenta mentokwäre angwane, btäräbe niara bä ño, ye tä nebe töre ñakare mda ie. **25** Akwa Ngöbö Kukwei kuin era metre abko kuin ni tikatekrä, ye nire nire käta nuene abko tä töbike kuin metre ja käne amne tä mike täte metre jökrä, ni ye käta jändrän kuinquin nuene, ye abko käi rabadi nuäre btä.

26 Amne nane mun ruäre tä nekete Ngöbö Kukweibtä ruen munye, akwa mun kada nekete ñakare blitare amne munta ñäke krübäte ni mda mdabtä ne ngwane, munta ja ngökö au amne kukwe btä munta nekete ye abko tä nebe ngwarbe, ütiäte ñakare, **27** ñobtä ñan angwane nire nire käta tödeke metre Jesubti abko tä nüne kuin amne deme Ngöbö ngwärekre amne tä kukwe krörökrörö nuene: ngäbäkre uli uli die mikadre. Erere arato, meri kän brare krütanikrütani käta ja tare nike bätäkä ngwarbe, ye abko die mikadre amne kukwe kämekäme kä nebtä ye ngäniene ja ngibiadre kuin deme. Nikwe nuendre kore, ye ngwane nita nekete era metre Ngöbö Kukweibtä.

Ñan ni iti mikadre bäri ütiäte ni mdakrä

2 **1** Ti mräkätäre tare tikwe, munta tödeke ni Dänkien Jesukristo bä nuärebtä. Mun ye abko käkwe ñan ni iti mika bäri

ütiäte ni mdakrä. **2-3** Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane mun tädre ja ükaninkrö gätäbtä angwane, ni ngwian bkänkä kri rükadre abko kisebtä anio orore tädre amne dän kuin ütiäte tädre btä abko munkwe kadre ngäbti kuin, käkwe niedre ie: Kä bäri kuin ne kanti jakwe täke nete, munkwe niedre ie. Ye btäräbe ni bobre rükadre arato amne dän köliköli te rükadre angwane, munkwe niedre ie: Ma raba nünaninkä yete o ma raba takä nintbe temen ti ngotbtä, munkwe niedre ie, **4** ye ngwane munta ni iti mike bäri ütiäte jae ni mda yekrä amne munta kukwe nuene ja töi kämenbti kore ni mda rüere, aisete munkwe ñan ni mda mikadre bäri ütiäte ni mdakrä.

5 Ti mräkätäre tare tikwe, olo ketete ti kukweie munkwe: Nitre bobre bobre ni jökrä okwäbti, ni ye abko Ngöbökwé dianinkä jakrä tödekakäre Jesubti, ye köböire abko Ngöbö okwäbti niaratre tä jändrän bkäne bäri kabre nitre ngwian bkäne kabre kä nebtä ye kräke. Erere arato, kä kuin kanti Ngöböta gobrane, ye abko biandi kwe nitre bobre bobre käta Ngöbö tarere yeye, niarakwe jändrän kwe köböi mikani ietre ye kwrere. **6** Akwa mun abko tä nitre bobre bobre mike ngwarbe jae amne nitre ngwian bkänkä krikri abko munta mike ütiäte jae, ¿ye ñan nitre ngwian bkäne krikri ara tä mun mike ene ja kisete ya? ¡Jänri! ¿Erere arato, ñan niaratre ara tä

mun jake jae kritobo ngwarekri ya? iJänri! 7 Mdakäre abko, ¿Jesukristo ka kuin ba nuäre abko ta mun bkäne, ñan niara rüere nitre ngwian bkänkä krikri kätä ñake blo arato ya? iSe ñobtä abko munta niaratre mike ütiäte jae se!

8 Ni Dänkien Gobranka kri käkwe kukwe biani nuendre nie, ye munkwe mikadre täte, ye ngwane munkwe kukwe nuendre kuin. Mden erere nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Mata ja tarere au,
ye kwrere makwe ni mda
mda tare arato,

Levítico 19.18

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. 9 Akwa munta ni iti mike bari ütiäte ni mdakrä, ye ngwane munta ja mike ngite angwane, kukwe biani Ngöbökwé nuendre, ye rüere munta ja mike ngite, 10 ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie, ye ni iti tädre mike täte jökrä, akwa nane kukwe ye kitadre kwatibe temen kwe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe kukwe biani nuendre jire jökrä ye rüere, 11 ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö: Mun gure gure käkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe. Erere arato niebare krörö kwe: Munkwe ñan ni mda kämika, niebare kwe. Ye mden kisete, ni gure kätä ja mike gure ñakare tiebe ni mda mdabe, akwa ni mda kämikadre kwe, ye ngwane kukwe biani nuendre ye kitata jökrä temen kwe.

12 Ye abko, Kristokwe kukwe biani nuendre ni tikatekäre, yebti Ngöbökwé kukwe ükadite nikrä, aisete munta blite ni mda mdabe amne munta kukwe nue-ne ben angwane, munkwe mikadre ütiäte jae ja kwrere jökrä.

13 Ye ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe ükadite ka mrä angwane, nire nire ie mräkä namani ruentari tare ñakare, ye abko ñan rabadre ruentari tare Ngöböye arato; akwa nire nire ie mräkä namani ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwé kukwe ükadite kräke angwane, rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

Sribi kuin nuenta, yebti nita tödeke Jesubti abko tuata nibtä

14 Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nita tödeke Jesubti ni tädre niere jirekäbe, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ¿se abko nita tödeke Jesubti nita niere abko köböire ni rabadi dianintari ya? iÑakare! Ye abko ti bike ba mike krörö munye: 15 Nane ni mräkä merire ya amne brare ya tädre ja bütie nike amne tädre mrö nike.

16 Ja mräkä ye abko ie mun iti käkwe niedre: Ma rikata kuin, ie ti tö ti mräkä amne ka ñan rabadre tibo mabtä, abkokäre makwe dän kita jabtä amne makwe mrö kweta trinetrine, munkwe niedre ie. ¿Akwa dän amne mrö mdei nikata kwe, ye munkwe biandre ñakare ie amne, juandreta ngwarbe jirekäbe kise tökare ja jiebtä, ye abko käkwe die mikadre ya?

Ñakare, aisete munkwe ñakädre kore ie, ye abko rabadre ütiäte ñakare kräke. 17 Ye kwrere arato, nita tödeke Jesubti nita niere, akwa ni jändrän kuinkuin nuene ñakare tödeka Jesubti ye ba mikakrä, ye ngwane nita kukwe ütiäte ñakare niere ngwarbe kore.

18 Ye abko, ni rabadre niere krörö: Mata tödeke jirekäbe Jesubti, akwa ti abko ta jändrän kuin nuene jirekäbe ni mda mdakrä abko ni rabadre niere. Ye abko mata jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane mata tödeke Jesubti ñan jatai tie mabtä; akwa ti abko ta jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä, yebtä abko tita tödeke Jesubti abko makwe tuadre tibtä.

19 Amne Ngöbö tarä itibe abko mata mike era jae, ye abko mata töbike kuin kore, akwa mata tödeke ñakare metre Ngöböbtä, ye kwrere arato Ngöbö tarä itibe abko mikata era jae üai kämekämenkwe amne Ngöbö jürä ta nebe btätre, abtä tätre nebe grükekä Ngöbö ngäniene, akwa tätre tödeke ñakare Ngöböbtä. 20 ¿Ñobtä ma töi ñakare dikaro? Nita tödeke Ngöböbtä nikwe niedre, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare Ngöböbtä abko raba gare mae, 21 ñobtä ñan angwane ni mräkä kira Abraham nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye ngwane tödekani kwe Ngöböbtä, käkwe jändrän kuin nuenbare

kore. Yebtä abko, ñakare ngite mda Ngöbökwé niebare btä. 22 Ne aisete Abraham nämane tödeke era metre Ngöböbtä abko ba mikani krörö kwe: nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre ñukwä gräbtä Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Niarakwe jändrän nuenbare kore, yebtä abko jatani tödeke täte metre Ngöböbtä.

23 Angwane Ngöbö Kukwei namani tikani krörö abko namani bare Abrahamtä:

Abrahamkwe Ngöbö
kukwei mikani era,
yebtä abko Abraham ngite
ñakare mda Ngöbökwé
niebare btä, *Genesis 15.6*

abko nieta kore abko erere namani bare. Bariere mda abko Abraham abko Ngöbö kukwe muko nieta Ngöbö Kukweibtä arato. 24 Ye mden kisete, ñan nita tödeke jirekäbe Ngöböbtä aibe köböire ni ngite ñakare Ngöböta niere nibtä, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä nita tödeke metre Ngöböbtä ba mikakäre abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä arato. Mden erere nuenbare Abrahamkwe, yebtä munkwe töbika kuin ja käne.

25 Ye kwrere arato, meri iti bti ka ngwarbe kädian nämane Rahab käkwe jändrän kuin nuenbare krörö abtä ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare: Nitre israelita nikani ka tuenbti tiebe juta Jericó kanti angwane, Rahab käkwe ka biani ietre ja gwiriete, abti die mikani kwe ngitieta tiebe ji mdabti. Yebtä

abko Rahab namani tödeke metre Ngöböbti bä mikani kwe jabtä angwane, niara ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare.

26 Ne aiseti, mra ti bike kukwe bä mike krörö: Ni üai ñakare nibtä angwane, nita nebe ngwä-käre, ye kwrere arato Ngöböta itibe nita mike ütiäte jae, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare metre bti.

Ni tüdrä abko krübäte

3 1 Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, ñan ni kwati mun ngätäite tö rabadre ja mikai dirikä, ñobtä ñan angwane nun dirikä dirikä abko käta dre dre nuene amne nunta dre dre dirire, yebtä abko Ngöbökwie kukwe ükadite bäri tare nunkrä, ye abko garera munye, aiseti tita niere kore munye. **2** Ni jökrä käta ja mike ngite bätäkä ngwarbe Ngöbö rüere. Ye abko, nire nire käta blite angwane, kukwe nieta kwe, yebtä tä ja mike ngite ñakare jire, ye ngwane ni ye abko ni metre amne raba ja ngrabare ngibiare arato kukwe kämekäme ngäniene. **3** Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Mdä krikri akwa ni mikadre täte kwe, abkokäre breno chi mikata kadate ta. Yebti abko ni töta nebe mdä kri ye ngwiain mdente mdente, erere kanti tä niken. **4** Erere arato, ru krikri mrenbti yebtä töbika munkwe. Ru mrenbti abko bäri krikri amne müreta nebe mate bäri ribi amne tä ru kite mentokwäre, akwa kri

kukwän chi ru kwitatekrä, yebti nitre ru ngwianka ye töta nebe ru ngwiain mdente mdente, erere kanti ruta niken. **5** Ye kwrere arato tä nakenkä krörö ni kadabtä: Ni tüdrä abko chi ni ngrabare yebtä, akwa tä biare bike bäri kri krübäte, ye abko ñukwä okwä chi käkwe kä tokwä krikri kukwadre kabre temen, ye kwere jire ni tüdrä. **6** Amne kukwe nieta ni tüdräbti abko ñukwä jutra krübäte kwrere. Ni ngrabare kiakia ne ngätäite ni tüdrä abko bäri krübäte, ñobtä ñan angwane ni tüdräbti nita kukwe niere diän diän ni mda mdä rüere angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni tüdräbti kukwe taretare krübäte tä nakenkä nibtä amne, ni rüere Satana abko tä ni tüdrä mike blite käme kore. Ni tüdrä ye köböite jändrän kabre bätäkä ngwarbe tä nakenkä blo nibtä. **7** Ni raba jändrän jökrä näkwite amne ni raba nebe dänkiene: jändrän ngibiata gwi, nukwä, jändrän yorekä tementa amne jändrän krikri mrente, ye ni töta nebe näkwitai amne dänkiene, erere nita nuene. **8** Akwa ni ñakare jire iti abko käkwe ja tüdrä näkwitanina amne namanina dänkiene, ñobtä ñan angwane ni tüdrä abko ñan tä ja tuemetre näkwitadre jire chi nie, aiseti kräkä krübäte käta ni kämike, ye kwrere ni tüdrä.

9 Ye abko, ni tüdräbti nita Ngöbö ni Dänkien amne ni Rün nikwe käikitekä. Abti ni tüdrä ye arabebti abko ni mda mda

dätebare bäsi ja kwrere Ngöböbe abko nita ngürün mike btä arato. **10** Ne aiseti ni kada kwatibe, yebti nita Ngöbö käikitekä amne ni kada ye arabebti nita ngürün mike ni mdabtä, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi kore abko tita niere munye ti mräkätre tikwe. **11** Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Nö bänän tibo tä neen, ye ben gwaire ñö bänän kwaka tä neen ñakare. **12** Erere arato, aseituna ngwäta neme ñakare higo kriebtä amne higo ngwäta neme ñakare uba kriebtä. Ye kwrere arato, ñö bänän mrene abko bänänta nebe ñakare tibo, aiseti ni kada kwatibe, yebti nikwe ñan blitadre kuin bati amne blo bati, ti mräkätre tikwe.

Ngöbö aibe raba ni die mike nüne töbtä

13 Mdakäre abko, nire nire abko töbtä kukwe Ngöbökwiebtä amne nire nire abko ie jändrän Ngöbökwie tä neme gare, ni ye abko käkwe bä mika tuadre nünanbtä kuin ni jökrä ngwäre-kri amne, munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä ja moto kuinbti amne ñan bikakäre kri, ñobtä ñan angwane kore ni töbtä käta jändrän kuinkuin nuene Ngöbö mikakäre ütiäte. **14** Akwa nireta mokrere krübäte Ngöbö Kukweibti bikakäre kri, käta rüere ja mikakäre ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite, ni ye abko käta ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko ñan rükan-drete kwe amne ñan bikadre kri

kwe kore. **15** Ye abko, munta nüne töbtä kore tuen munye akwa, ye abko ñan tä kite Ngöbö-kri. Akwa ni moto käme amne ni töi diän diän abkokri tä kite amne diablu ara jire käta ni kite kukwe ye jiebti, **16** ñobtä ñan angwane ni mokrere krübäte jabe kwärikwäri amne ni jändrän nuene rükäre jirekäre jabe kwärikwäri, ye kanti käre kä nokre nikwe ja rüere kwärikwäri amne kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuenta Ngöbö rüere, aiseti kukwe bä töbtä kore abko ñan tä kite Ngöbö-kri.

17 Akwa kukwe töbtä era metre tä kite Ngöbö-kri abko bäri käta ni mike nüne kuin deme Ngöbö ngwäre-kri amne tä ni mike nüne jame. Erere arato, ni motota nebe kuin ni mda mdakrä amne nita nebe nuäre töi dian-dre. Erere arato, ni mda mda tä nebe ruentari tare nie amne ni jökrä nita kaen ngäbti ja kwrere jökrä amne, kore nita kukwe era erere niere amne nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä. **18** Amne ni nünanka jame, käta ni mda mda die mike nüne jame, ni ye abko tä nüne metre Ngöbö ngwäre-kri.

Ja mikadre bobre Ngöböbtä

4 1 Munta rüere amne munta ngüdrekä jabe kwärikwäri, ye abko ñobtä munta nüne kore kore ñobtä ñan angwane kukwe käme tä mun töibtä, ye mden abko mdeita nebe munye amne tä ja di nuen munbe, käta mun

mike nüne kore. 2 Ne aisetse jändrän mden mden ie mun tōta nebe, akwa tā nūke ñakare mun kisete, abtā munta ni mda kāmike jändrän ye diankāre jakrā. Erere arato, jändrän ie mun tōta nebe jakrā, akwa ñan tā nebe nūke mun kisete, abtā munta nebe mokrere bti jabe kwārikwāri. Ye mdenbtā abko munta niken ngüdrekā amne munta niken rüre jabe kwārikwāri, akwa munta jändrän kārere ñakare Ngöböye jakrā, aisetse ñan tā nebe mun kisete. 3 Mda-kāre abko, munta jändrän kārere Ngöböye angwane, ñan tā nebe mun kisete, ñobtā ñan angwane munta jändrän kārere kukwe nuenkāre kāmekāme amne kā ngwiankāre nuāre jabtā, aisetse munta jändrän kārere abko Ngöbö ñan tā bien munye.

4 iYe ñobtā abko kāre munta trō kwite Ngöböye amne munta jändrän mda mda tarere niara tāte! Jändrän jōkrā kāmekāme tā Ngöbö rüere abko ben nita ja gete angwane, nita nebe ja rüere Ngöböbe abko gare ñakare munye ya? Nire nire kätä ja gete kukwe kämenbtā, ye abko tā nebe ja rüere Ngöböbe. 5 Ye mdenbtā abko Ngöbö Kukwei tā niere krörö: Ngöbökwē ja ūai mikani nüne nibtā, ye abko bāri tōta nebe ni tuai nāin Ngöböbe, aisetse tā ni tarere, kätä mokrere nibti abko nieta Ngöbö Kukweibbtā. 6 Akwa Ngöbö abko bāri tā ja moto mike kuin nikrā, kätä ni tarere, ye Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Nire nire kätä bike kri
Ngöböbtā abko rüere
Ngöbö motota nebe
romon.
Akwa nire nire kätä bike in
tidrā Ngöbö ngwārekri
abko krāke Ngöböta ja
moto mike kuin,

Proverbios 3,34

abko nieta Ngöbö Kukweibbtā.
7 Ne aisetse, bika tidrā Ngöböbtā munkwe. Amne munkwe nünanka dite jabtā rükāre diablu Satana rüere angwane, gitadi munbtā. 8 Krötö kānime Ngöböden munkwe amne Ngöbökwē krötadi kānime mun ken arato mun die mikakāre. Mdakāre abko, nita köbōtike amne ni kisete tā nebe merebe, ye kwrere munkwe kāmekāme nuenkā Ngöbö rüere ye kākwe nūna merebe Ngöbö ngwārekri. Erere arato, mun tōi ñākānintbe ketebu abko tō Ngöbö tarei kukwe kāmekāme ben gwaire ye kākwe ja mikademe Ngöbö ngwārekri amne kukwe kāmekāme mdeita nebe mun tōite, ye abko kita temen munkwe. 9 Yebti mun moto raba ulire ja jiebti amne, munkwe ja müai au kākwe ngrate krikri ja müaire, ñobtā ñan angwane mun ngite Ngöböye aisetse. Erere arato, kätä nuāre kōtare munbtā kukwe kāmekāme nuenbtā, ye rikwita müare munye amne, kätä nuāre munbtā kukwe kāmekāme nuene, yebtā abko mun moto raba ulire. 10 Abti bika tidrā ni Dänkien ngwārekri munkwe amne niarakwe mun mikadi ütiāte ja ngwārekri.

11 Ti mrākātre tikwe, munkwe ñan ñākā ja rüere kwārikwāri, ñobtā ñan angwane nita ñāke ngwarbe ni mrākā rüere bā mikakāre ngite, ye ngwane nita blite Ngöbö Kukwei rüere, ñobtā ñan angwane nikwe ja mrākā taredre abko Ngöbö Kukwei tā niere. Nita blite Ngöbö Kukwei rüere angwane, nita mike ñakare tāte. 12 Ye abko, Ngöbö itibe kākwe kukwe biani nuendre nie amne niara aibe abko Kukwe ūkatekā ni jōkrā krāke. Erere arato, niara aibe raba ni dentari amne raba ni kite ngite kākare, akwa ma ñakare kukwe ūkatekā ni mda mdakrā. iSe ñobtā abko ma tō ma mrākā bā mikai ngite se!

Nikwe ñan bikadre kri

13 Mtare olo ketete ti kukweie munkwe. Mun jändrän köka amne jändrän rürümoinkā abko tā niere krörö: Mtare ya o jetbe ni nāin kā mdabti amne juta mdate. Ye kanti ni rabadi kā kwati angwane, nikwe jändrän kökadi amne nikwe jändrän rürümoindi ngwian diankrā kabre jae abko munta niere. 14 Akwa dre rakadikā munbtā jetbe, ye abko gare ñakare jire chi jabtā munye. Mütata kite jüben temen, bti jōtrō ngwarbe tarā niken jōkrā ta, ye kwrere munta nüne jōtrō kā nebtā. 15 Ne aisetse munkwe niedre jirekābe krörö: Ni Dänkien tō ne ngwane, ni tādī nüne amne nikwe sribi ne nuendi o nikwe sribi mda nuendi abko munkwe niedre jirekābe kore.

16 Akwa mun abko tā bike krikri Ngöbö ngwārekri, kā tō sribi mikaitbe au ja tōi jenbti, aisetse tikwe sribi ne nuendi, bti tikwe sribi mda nuendi, munta niere janknu bikakāre kri, ye abko tuen kāmē Ngöböye. 17 Ye abko, nire nire ie jändrän kuin nuen gare, akwa ñan tā nuene abko tā ja mike ngite Ngöbö rüere.

Santiago tā nitre ngwian bkāne kri mike mokre

5 1 Mun jändrän bkāne kabrekabre ye olo ketete ti kukweie munkwe. Mun jändrän bkāne kabrekabre, ye rüere Ngöbökwē kukwe juandi tare krü-bāte, aisetse ngrente krikri ja müaire munkwe. 2 Jändrän kabrekabre munkwe, ye kebera niken ngwarbe jōkrā munkān amne, dān ütiāte krikri munkwe, ye abko kā u kebera kwete jōkrā munkān. 3 Erere arato, oro amne ngwian munkwe abko nena jialire jialire jōkrā munkān abko ere-tā niken ngwarbe jōkrā amne ütiāte ñakare jire chi mda. Erere arato, mtare mun tā ngwian amne jändrän ükekrō kabre jae kore amne ñan tā ni mda mda die mike ngwian yebti, yebtā abko kā mrā angwane jiali tā neketaninkā orobtā amne ngwianbtā, ye ara jire kākwe mun kitadi ngise. Amne munta jändrän munkwe üke kaibe jakrā, ye dokwāre Ngöbökwē mun mikadi ja ngie nuen ñukwā jutrate. 4 Kukwe rakadikā kore munbtā, ñobtā ñan angwane

nitre nura ngwä ötäka ötäka munkrä abko ie munkwe sribi ütiä biani ñakare. Yebtä niaratre tä ja di kärere Ngöböye, käta ñäke krikri Ngöböye mun rüere amne, sribikätre ye abko kukwei jarabare Ngöbö di kri yeye. Ye mdenbtä abko kukwe taretare jatadi mun rüere.

5 Mun jändrän bkäne kabre-kabre käta nüne kuin nuäre kä nebtä amne munta kä ngwen nuäre jabtä, aiseite mun nena köteköte. Bäsi nbi kötikata kwe-tadre abko tä neme köte amne kämikata, ye kwrere jire kukwe rakadikä munbtä kä mrä näire, Ngöböke niara rüe gadikä angwane, 6 ñobtä ñan angwane ni kwati bobre bobre ngite ñakare abko munkwe kitani ngite amne munkwe kämikani, akwa niaratre käkwe ñäkäbare ñakare ja dokwäre munye. Ye dokwäre abko Ngöböke mun mikadi ja ngie nuen.

Nikwe nünandrekä dite bätäreka

7 Akwa mun ti mräkätre abko ie ti bike niere krörö: Ni nura nökaka töta nebe nura ngwä kuin ötai angwane, tä kä nura öta näire ngibiare bätäreka ja täritäri amne tä kä nüre ngibiare jame bätäreka arato, ye kwrere ni Dänkien Jesu kebera nuketa, ye munkwe ngibia bätäreka abti jatadi nuketa. 8 Munkwe ni Dänkien ngibia bätäreka amne munkwe nünanka dite jabtä, ñobtä ñan angwane ni Dänkien kebera nuketa. 9 Ti mräkätre tikwe, nita

nüke jukwebtä amne kebera kite gwä, ye kwrere ni Dänkien kukwe ükatekä nikrä nükerate. Ni Dänkien ye abko käkwe ñan mun mikadre ja ngie nuen, abko-käre munkwe ñan ñäkä ngwarbe jabtä kwärikwäri.

10 Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämane blite ni Dänkien käfti, ye dokwäre ja tare nikani kri kwetre, akwa jändrän jökrä ngibiabare bätäreka kwetre, ye munkwe ngwianta töre jae amne munkwe nuna niaratre kwrere, 11 ñobtä ñan angwane nire nire käta nünenkä dite jabtä ja tare nika näire ni Dänkienkrä, ni ye abko ie Ngöböta ja di bien amne käta nebe nuäre btä tä nebe ruen nie. Ni iti nünanka kira kädian nämane Job abko käkwe ja tare nikani tödekabtä Ngöböbti angwane, nünankabare dite jabtä kwe ja tare nika näire, ye abko munkwe kukwe nuani ruen tie. Amne mrä ni Dänkien käkwe kukwe kuinkuin nuenbare kräke amne mikani ütiäte ño kwe, ye gare kuin munye arato ruen tie. Ngöbö abko moto kuin nikrä amne nita nebe ruentari tare ie.

12 Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, ni mda mdakwe mun kukwei mikadre era, ie mun tö raba ne ngwane, munkwe ñan ja kukwei bian jändrän kä käinbti käfti o kä temen ne käfti o jän-drän jökrä mda mda käfti ja kukwei mikakäre täte. Akwa mun tö jän niei angwane, munkwe jän nie jirekäre angwane, munkwe ja kukwei mika täte; in

akwa mun tö ñakare niei angwane, munkwe ñakare nie jirekäre, ye ngwane munkwe ñakare nie kwatibe arato, Ngöböke ñan mun mikadre ja ngie nuen, abko-käre munkwe blita kore.

Ja di ribedre Ngöböye tödekare kwärä bti

13 Mdakäre abko ti mräkätre, nane ni ruäre tödekaka Jesubti abkobtä kukwe kri tä nakenkä angwane, blita kwe jakrä Ngöböbe. Erere arato, nane ni ruäre btä käta nuäre ne ngwane, kanta kwe Ngöbö käikitakakäre.

14 Akwa nane ni ruäre tä bren mun ngätäite angwane, nitre ni jie ngwianka nitre gätäkä Jesu käfti ngätäite yete, ye munkwe kärä blite Ngöböbe kräke angwane, ni Dänkien käfti aseite kekadre kwetre ni bren yehti. 15 Ye abko, tödekadre kwatibe Ngöböbti kwe, käkwe blitadre Ngöböbe ni bren ye kräke angwane, ni bren ye jatadita mobe amne rabadita quinta Ngöbö diehti. Erere arato, nane ja mikani ngite kwe Ngöbö rüere, köböite tä bren ne ngwane, Ngöböke ngite ye diandikä mento btä arato.

16 Ne aiseite, munkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye munkwe nie jae kwärikwäri, bti munkwe blita Ngöböbe jakrä kwärikwäri angwane, Ngöböke mun mikadita quinta, ñobtä ñan angwane

ni tödekaka kwatibe Ngöböbti käta blite Ngöböbe ja di käräkäre ie, ye köböire abko Ngöböta jändrän kri nuene.

17 Mden erere ti bike bä mike munye: Kira ni Ngöbö kukwei niekä nämane iti abko kädian nämane Elías. Niara abko ni mda mda kwrere, akwa tödekani kwatibe kwe Ngöböbti, käkwe blitabare ben angwane, Ngöböke ñan ñü mikadre näkäen temen abko ribebare kwe ie, ye erere ñü näkäni ñakare temen kä komä bti ötare. 18 Abti blitabareta kwe Ngöböbe angwane, ñü mikadre näkäenta temen abko ribebare kwe ie, erere ñü näkä-ninta temen amne kri mu jatani nuketa mure jökrä arato.

19 Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nane mun ruäre käkwe trö kwitadre Ngöböye amne mun rikadreta ji blobti, akwa ni mda tödekaka Jesubti käkwe ngwian-dreta Ngöbö kukwäre, ye köböire abko mun rabadre näinta Ngöböbe angwane, 20 nire nire käta niken ni ngite ngite ye ngwenante Ngöbö kukwäre amne tä niken ngwenante ji kuinbti, ye köböire ni ngite ñan rabadre ja tare nike kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, abko-käre tä dentari amne, Ngöböta ni ngite ngite denkä jökrä mento nibtä, ye raba gare munye. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pedrokwe

1 Pedro

Simón Pedro kākwe tärä ne tikani. Nitre ja töitika Jesube, ye ngätäite Pedro nāmane bāri ütiāte. Akwa Jesu kani ngite müre keta dre angwane, Pedro aibe kākwe Jesu rükaninte. Abti namani mö ulire krübāte amne ja tōi mikani kwatibe kwe Jesu miketa tāte. Pedro nāmane nūne mdente metre angwane tärä ne tikani kwe abko gare ñakare metre. Niara nāmane juta Babiloniate abko niarakwe niebare. 1 Pedro 5.13 ye kanti, akwa juta Babilonia nāmane kubu jene jene. Erere arato, Babilonia nie nāmane juta Roma btā arato, ñobtä ñan angwane ni kwati nūnanka Roma abko nāmane nūne kame krübā. Ngöbö rüere nitre nūnanka juta Babilonia kākwe nūnabare ye kwrere, aiseite niarakwe tärä ne tikani angwane, nāmane nūne juta Roma te abko bāri ni kwati tā niere.

Nitre tödekaka Jesubti nūnanka kā ketareketare temen kā kādianta Ponto, Galacia, Capadocia, Asia amne Bitinia ye krāke Pedrokwe täre ne tikani. Mtare kā ye abko kā Turquia. Nitre tödekaka Jesubti nāmane ja tare nike, aiseite Pedro tō namani niaratre die mikai nūne deme kān käre Jesu krāke ja tare nika näire, abkokäre tärä ne tikani kwe iet. Erere arato, Ngöbö ara jire kākwe nitre tödekaka Jesubti dianin jakrä, aiseite bāri ütiāte Ngöbökrä. Ye mden kisete, nitre tödekaka Jesubti kākwe ñan ja kwata taredre, akwa rabadre juto biare ja tare nike bātärekä Jesukristo krāke amne, Jesukwe ja tare nikani ye kwrere. Ja tare nikadre kwetre tödekabtā Jesubti angwane, kā rabadre nūne re btātre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tā nūne era me re btātre abko Pedrokwe niebare.

Pedrota köbö kuin juen

1 Ti Pedro abko Jesukristo kukwei ngwianka kätä tärä ne tike munkrä. Mun dianinkä Ngöbökwē tā nūne ni menteni kwrere kā ketareketare te kā kādianta Pontote, Galaciate, Capadociate, Asiate amne Bitiniate, mun ye mden krāke tita köbö kuin juen. **2** Kira kena

Ngöbö ni Rün nikwe kākwe m ara jire diandikā jakrä abko nāmane gare ie abko erere m dianinkä kwe jakrä, niara Üai Deme köböire. Ngöbö Üai ye abko kätä mun mike deme. Ngöbökwē mun dianinkä jakrä, m kwe Jesukristo mikadre tāte amne Jesukristo dāriehti Ngöbö kākwe mun ngite diandrekā jökrä mento munbtā abkokäre.

Ngöbökwē ja moto mika bāri kuin mun jökrā krāke amne mun mika nūne jāme kwe, ie ti tö.

Pedrota Ngöbö kākitekä

3 Ari Ngöbö kākitekä. Niara abko ni Dänkien Jesukristo Rün. Jesukristo krütani, akwa Ngöbökwē mikaninta nire, ye köböire ni mikaninta dārereta btin bobuta kwe, ñobtä ñan angwane niarakwe ni ngwiani ruentari tare kri jae. Ne aiseite nikwe nūnandi kärekrā Jesukristo ben, yebti ni raba tödeke kwatibe era metre. **4** Amne jändrän kuin niken ngwarbe ñakare, jübente ñakare amne bā nikwite ñakare tā ükani Ngöbökwē kā känbti nikrä, ye abko biandi kwe munye. **5** Erere arato, munta tödeke Ngöböbtī, ye köböire abko Ngöböta mun ngibiare ja di krihti, yebti Jesukristo jatadita angwane, mun rabadi dianintari ünān tāte. Ye abko tā mikani Ngöbökwē munkrä, ye erere rabadi mikani gare kā mrä, abkokäre Ngöböta mun ngibiare. **6** Yebtä kätä nebe bāri nuāre munbtā, akwa bā jötrö munta ja tare nike bātākā ngwarbe tödekabtā Jesubti. **7** Nöbtā munta ja tare nike kore abko krörö: Munta tödeke Ngöböbtī, ye abko bāri ütiāte oro kwrere. Oro abko mikata ñukwāte, köböire oro metre ya, ñakare ya tā nūke gare, ye kwrere abko munta ja tare nike angwane, munta tödeke metre janknu Ngöböbtī abko rükadi gare munbtā. Akwa munta tödeke metre janknu Ngöböbtī, ye abko bāri

ütiāte orobti ta, aiseite munta ja tare nike tödekabtā Jesubti angwane, munkwe tödekadre metre janknu angwane, Jesukristo jatadita angwane, mun kái rabadi nuāre btā amne mun mikadi ütiāte kwe arato.

8 Jesukristo abko munkwe ñan tuabare ja okwā jenbti, akwa munta tarere. Erere arato, mtare munta tuen ñakare, akwa munta mike era jae, kätä tödeke bti, ye abko kaita nebe bāri nuāre munbtā. Jesukristo kaita nebe nuāre krübāte munbtā, aiseite kukwe ñakare jire mda bti mun raba kā nuāre ye niere, **9** ñobtä ñan angwane mun rabadre dianintari, bti munta tödeke ye ken mun kitera nebe.

10 Ngöbökwē mun dianditari ja moto kuinbti, yebtä abko Ngöbö kukwei niekā kirakira kākwe blitabare amne Ngöbökwē nuen di ño, yebtä abko namani ja töitike amne nikanintre ngwentari ja tärätari. **11** Mdakäre abko, Kristo müre ketadre, bti mikadreta nire amne rabadre mikani ütiāte kri kā känbti, ye abko Kristo Üai namani mike gare kira ietere angwane, kukwe ye abko raka-drekā ño amne ñongwane, ye abko niaratre tō namani gai bāri. **12** Akwa kukwe btā nitre Ngöbö kukwei niekā kākwe blitabare ye abko ñakare krāke, akwa kukwe kuin ye abko munkrä mtare abko Ngöbökwē mikani gare ietere. Kukwe ye abko mikanina gare munye mtare angwane, Ngöbö kukwei Jesukristobtä mikani gare munye ni mda mdakwe.

Ngöbö Üai Deme di kri kä käin-bti juani ara jire köböire niaratre kākwe kukwe ye mikani gare munye. Kukwe ye abko angele kä käinbti tö gai bāri arato.

Munkwe nūna deme

13 Ye mden kisete, munkwe ja mika juto nūne Ngöbökrä amne munkwe töbika kuin ja käne. Erere arato, Jesukristo jatadita, ye näire Ngöbökrä mun dianditari ünän täte ja moto kuinbti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe. 14 Käne mun ngä-mi tödeke Ngöböbti angwane, mun tö namani kukwe kämekä-me nuein abko erere munkwe nuenbare, akwa mtare abko, mun nena Ngöbö ngäbriänkäre amne munta Ngöbö mike täte, aisetse mun nämane nūne käne, ye kwrere munkwe ñan nūna mda. 15 Akwa Ngöbö mun kārā-kä jakrā abko deme, aisetse munta nūne ngwane, munkwe nūna deme niara kwrere, 16 ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kākwe niebare krörö ja Kukweibtä:

Ti abko deme,
aisete munkwe nūna
deme, *Levítico 11.44-45*
niebare kwe.

17 Ye abko, munta blite Ngöböbe angwane, “Ti Rün” munta niere ie amne Ngöbö ye ara tä kukwe ükete nikrā angwane, ni jökrä tä ja kwrere Ngöbö okwä-te, aisetse nita dre dre nuene abko erere btä kukwe ükateta kwe. Ye mden kisete, munkwe nūna ni menteni kwrere kä nebtä amne munkwe Ngöbö mika

ütiäte käre-käre jae, 18-19 ñobtä ñan angwane, mun mrākā kiraki-ra nämane nūne ngwarbe amne kukwe ütiäte ñakare, btä nämane ja kite, ye kwrere mun jatani nūne siba niaratre täbti, akwa Ngöbökrä mun kökanintarita jakrā. Mun kökanintarita kwe, ye abko ñan oro amne ngwianbti mun kökanintarita kwe. Oro amne ngwian ye abko tä niken ngwarbe. Akwa kordero kuin deme, bren ñakare bian nämane Ngöböye ja ngite ütiäre, ye kwrere Kristo kākwe ja biani müre ketadre krusobtä abko dāriehti Ngöbökrä mun köka-nintarita, ye nena gare kuin munye. 20 Ye abko, Ngöbö ngä-mi kä ne dātere, ye känenkri Kristo mikanina biare kwe rükakäre kä nebtä, akwa kä mrā ne ngwane Ngöbökrä juani müre ketadre munta Ngöbö mike era jae, kārā tödeke bti mtare. Kristo krütani ye abko Ngöbö ara jire kākwe mikaninta nire, bti nikani ngwenantse kä käinbti, kanti mikani ütiäte kri kwe. Kristo ye mden köböire munta tödeke Ngöböbti amne munta ngibiare ngäbti kisere.

22 Mtare kukwe era metre Kristobtä mikata täte munkwe, ye köböire abko Ngöbökrä mun mikanina deme ja ngwäre-kri mun mrākā tarekäre era metre jökrä. Ne aisetse ja di ngöi jökrä munkwe ja tare era metre kwäri-kwäri, 23 ñobtä ñan angwane mun dārebareta bobukäre. Mun meye amne mun rün tä krüte,

ye-kri mun dārebare käne, akwa Ngöbö Kukwei nire amne tä käre-käre, ye köböire mun dārebareta. 24 Ne aisetse Ngöbö Kukwei kārā niere krörö:

Ni jökrä kä nebtä abko tä mikä kwrere amne, ni kuin bā nuäre nuäre abko tä kri blü kwrere.

Mikä tä bā ngrötökä jötrö amne kri blü tä näkäenkä jötrö, ye kwrere nita jötrö kä nebtä,

25 Akwa ni Dänkien Ngöbö abko Kukwei tä käre-käre,

Isaías 40.6-8

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Ni Dänkien Kukwei ye mden abko Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä abko mikani gare munye.

2 1 Ye mden kisete, kukwe käme bātākā ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe amne, ni ngöka bātākā ngwarbe ye kite jökrä temen munkwe. Erere arato, ja bā mika kuin au, ye kite temen munkwe amne, jändrän ni mdakwe ie mun töta nebe jakrā amne ñākā ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe. 2-3 Ye abko, ni Dänkien moto kuin era metre nena gare täte munye, aisetse ngäbäre chi tä dāre-käre kārā nebe kian känene duadre jae abko te tä niren, ye kwrere jändrän jökrä Ngöbökrä kuin deme mun mikakrā niren, ye abko munkwe känkāntari kisere jae, Ngöbökrä mun dianintari ño rabadre nūke gare bāri munye abkokäre.

Jesukristo abko jä nire kwrere

4 Mdakäre abko, jä ütiäte kri mika nämane ju gräre, ye kwrere ni Dänkien Jesukristo abko ütiäte kri munkrā. Niara abko jä ütiäte ye kwrere, akwa niara abko nire. Niara ken munkwe kröta. Ni Dänkien abko ütiäte kri jä ütiäte kwrere, akwa nitre kä nebtä kākwe trö kwitani ie, akwa Ngöbökrä dianinkä jakrā amne ütiäte kri kräre. 5 Ye abko, Jesukristo köböire Ngöbökrä mun mikanina nire arato. Jä jue mikata ño, ye kwrere Ngöböta mun ükekrö ketetibe, kākwe ja Üai mikani nūne munbtä mun mikakäre ju kwrere jakrā, mun rabadre sribire niarākā ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre deme kwrere amne, Jesukristo köböire mun rabadre jändrän kuin bien Ngöböye niara Üai diehti kä mikakäre nuäre Ngöböbtä. 6 Yebtä abko, Ngöbökrä niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Tita ni mike iti Siön nete
abko jä bāri ütiäte ju
mikakrā kwrere.

Ni jä kwrere ne abko bāri
ütiäte kri ju gräre, aisetse
tikwe dianinkä mikadre
nete.

Aisetse nire nire kākwe
tödekadre ni yebti abko
Ngöbökrä ñan mikadi ja
ngie nuen, aisetse ñan
rabadre ja gaire,

Isaías 28.16

abko niebare Ngöbökrä Jesukristobtä. 7 Angwane mun Ngöbö

mikaka era jae abko kräre ni jä ütiäte kri kwrere abko ütiäte kri, akwa nire nire käta tödeke ñakare Jesubti abkobtä Ngöbö Kukweita blite abko erere tä nebe bare krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre. *Salmos 118.22*

8 Mdakäre abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Niara abko jä kwrere btä ni mda mda ngoto ritadite angwane, näin ngitiekä temen jä yebti ta, erere Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen, *Isaías 8.14*

nieta Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä. Niaratre tä ngoto ritete kore Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane ñan tö Ngöbö Kukwei Jesukristobtä mikai täte, dokwäre Ngöbökwé kukwe mikanintbe kira kräre, ye erere rabadi bare btäre, käkwe ja ngie nuadi.

9 Akwa mun tödekaka Jesubti ara jire abko ja mräkäre dianinkä Ngöbökwé jakrä. Erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire jrei ngwärekre, ye kwrere Ngöbökwé mun mikani sribire jakrä. Amne mun abko juta deme Ngöbökwé. Mdakäre abko, mun abko jen Ngöbökwé. Niarakwe mun dianinkä kore jakrä angwane, jändrän kuinquin nuenbare kri krübäte kwe munkrä, ye abko mun rikadre mike

gare ni mda mdaye abkokäre. Mun nämane nüne kä ikote Ngöbö okwä bare mento, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun kärä bareta nüne kä trä kuin bä nuäre jen kwe te. **10** Mdakäre abko, käne mun nämane ngwarbe, ütiäte ñakare juta kwrere, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun juta Ngöbökwé mtare. Erere arato, mun ñan nämane ruentari tare Ngöböye, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ruentari tare kri ie.

11 Ti mräkäre tare tikwe, ti bike kukwe ribere krörö munye. Munta nüne ni menteni kwrere kä nebtä, aiseite kukwe käme mdeita nebe munye, käta rüere mun rüere, ye käkwe ñan mun ganaindre, abkokäre munkwe ñan kä bian ie jabtä. **12** Angwane nitre ie Ngöbö gare ñakare, ye okwäbti munkwe nuna kuin, ñobtä ñan angwane bäsi ni kukwe kämekäme nuenkä btä ñäkä blo, ye kwrere jire tädre ñäke mun rüere mtare, akwa munkwe jändrän kuin nuendi niaratre okwäbti ne ngwane, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräre, ye ngwane niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä kukwe kuin nuenbare munkwe yebtä.

Gobran kukwei amne ni bkänkä kukwei mikadre täte

13 Mdakäre abko, ni Dänkien rabadre ütiäte ni mda mda okwä te, abkokäre ni jökrä tä mikani gobrane ji dokwäte, ye munkwe

kukwei mika täte abko krörö: emperador romanobo tä bäri ji dokwäte, aiseite munkwe mika ütiäte jae. **14** Erere arato, gobran mda mda juanta emperadorekwe nitre kukwe kämekäme nuenkä töi diankäre amne ni jändrän kuin nuenkä abko mikakäre ütiäte, ye munkwe mika ütiäte arato, **15** ñobtä ñan angwane nitre töi ñakare käta blite ngwarbe mun rüere abko ngwärekre munkwe jändrän kuin nuendre niaratre kukwei ötakäre abko ie Ngöbö tö. **16** Ngöbökwé mun ngite dianinkä mento munbtä käkwe mun tikaninte, akwa ye köböire munkwe ñan bika kuin, kukwe kämekäme nuenkäre janknu tiebe. Akwa ni klabore Ngöbökwé käkwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nuna. **17** Mdakäre abko, munkwe ni jökrä mika ütiäte jae: Munkwe ja mräkäre tödekaka Jesubti tare amne munkwe Ngöbö jürä ngwian amne emperador abko mika ütiäte munkwe.

18 Mdakäre abko, mun klabore ni mda mdakwe, ye abko käkwe mun bkänkä kukwei mika täte jökrä amne munkwe mika ütiäte jae arato. Ye abko mun bkänkä moto kuin amne moto jame, ñan ye aibe munkwe kukwe mikadre täte kore, akwa mun bkänkä moto kämekäme ye kukwei mika täte munkwe arato, **19** ñobtä ñan angwane ni ja mike ngite ñakare, akwa ni mikata ja ngie nuen ngwarbe amne, nita Ngöbö mike täte, aiseite nita nebe kwekbe jirekäbe

ja tare nike bätärekä kore, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye. **20** Mun klabore käkwe ja mikadre ngite abtä mun mikadre ja ngie nuen, yebtä abko tädre ja tare nike bätärekä, ye abko rabadre ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane mun mikadre ja ngie nuen metre kwe. Akwa munkwe jändrän kuin nuendre, dokwäre mun mikadre ja ngie nuen angwane, mun tädre ja tare nike kwekbe bätärekä, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye, **21** ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja tare nikani kore käne munkrä, ye kwrere munkwe ja tare nikadre arato, abkokäre Ngöbökwé mun käräbare jakrä. Ne aiseite ja tare nikadre ño, ye abko Kristo käkwe bä mikani käne abko erere munkwe nuendre abko krörö:

22 Kristo käkwe ja mikani ngite ñakare Ngöbö rüere amne, ni mda mda ngökani ñakare kwe, *Isaías 53.9*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. **23** Akwa niara rüere namani ñäke taretare ie angwane, namani kwekbe, ñäkäbare ñakare tare kwe ietre. Erere arato, mika namani ja tare nike krübäte angwane, rüere rätäninkä ñakare kwe amne Ngöbö abko kukwe ükatekä metre, ye aibe ie namani ja mike gare jirekäbe. **24** Kristo ara jire käkwe kötä mikani au nikrä amne müre ketani krusobtä ni diäre, ye ngwane ni nämane ja mike ngite krübäte Ngöbö rüere abko dianinkä jökrä mento nibtä

kwe. Ne köböire abko ni krütani käta ja mike ngite ñakare mda Ngöbö rüere, ye kwrere nikwe ñian ja mikadre ngite mda Ngöbö rüere amne nikwe nünandre kuin era metre, abkokäre Kristo-kwe ja biani müre ketadre au ni diäre. Erere arato, Kristo mikani träine ngrabare, bti krütani, ye köböire abko mun namaninta quinta. **25** Krütani kore munkrä, ñobtä ñian angwane obeja tä nente angwane, tä niken ngwarbe kwäräkwärä, ye kwrere mun nämane näin mente Ngöböye, akwa mtare mun jataninante Jesukristoye. Ni obeja ngibiaka tä obeja ngibiare kuin, ye kwrere Kristo tä mun ngibiare amne tä mokrere munbti.

Kukwe ni gure gure kräke

3 1 Ne kwrere arato, mun merire gure gure käkwe ni brare munkwe kukwei mikadre ütiäte, ñobtä ñian angwane nane ni brare ruäre abko ñian tä tödeke Jesubti, akwa mika ütiäte jae munkwe amne munkwe nünandre kuin, ne ngwane ñian munta blite Jesubtä ben abtä tödekadre bti kwe, akwa munta nüne kuin ye köböire jatadi tödeke bti, **2** ñobtä ñian angwane Ngöbö käi-kitarekä kwärä munta nüne kuin deme ni brare munkwe okwäbti, ye köböire jatadi tödeke Jesubti. **3** Akwa munkwe ñian ja дәte bätäkä ngwarbe ngrabare ja bä mikakäre nuäre amne, munkwe ñian ngwian gate ja dokwä söka-krä bätäkä ngwarbe ja bä mikakäre nuäre. Erere arato, munkwe

ñian jändrän orore tuäretuäre mika ja ngrabare ja bä mikakäre nuäre amne ütiäte amne, munkwe ñian dän kuinkuin ütiäte kri-kri kita jabtä ja bä mikakäre nuäre ngrabare. **4** Akwa munkwe ja moto mika kuin, käkwe nüna jame ja bä mikakäre nuäre. Ja töi amne ja moto mikadre kuin kore munkwe, ye ngwane mun bä rabadi nuäre käreäre. Ja bä mikadre nuäre kore, ye abko ütiäte kri Ngöbö ngwärekre. **5** Ne kwrere arato meri deme deme nünanka kira tödekaka Ngöböbti nämane ja bä mika nuäre, kä nämane ja moto mika kuin amne jame ja bä mikakäre nuäre. Niaratre nämane brare kwe mika ütiäte jae amne nämane kukwei mika täte **6** Sara kwrere. Sara abko käkwe brare kwe Abraham kukwei mikani täte käkwe “ti dänkien” niebare ie. Mun merire merire abko käkwe nünandre metre kore amne munkwe ñian kä jürä ngwandre jabtä ne ngwane, mun rabai Sara kwrere.

7 Mun brare gure gure abko ie nüna rüka gare kuin meri munkwe yebe. Meri abko di ñakare ja kwrere munbe, aiseite munkwe mika ütiäte amne munkwe ngibia arato, ñobtä ñian angwane ja moto kuinbti Ngöbökwé mun brare kәрäbare nünakäre käreäre jabe, ye kwrere Ngöbökwé meri ye kәрäbare arato nünakäre käreäre jabe, aiseite munkwe meri munkwe ye mika ütiäte. Munkwe blitadre Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mun kukwei kadre

ngäbti, abkokäre munkwe nüna kore ben.

8 Mdakäre abko, mun jökrä käkwe nüna jame ketetibe jabe amne ja raba ruen ja kwrere jökrä munye ja die mikakäre kwäräkwärä. Erere arato, ni ja mräkäre käta ja tarere, ye kwere munkwe ja tare kwäräkwärä. Erere arato, munkwe ja moto mika kuin jakrä amne munkwe bika tidrä jabtä kwäräkwärä. **9** Ye abko, ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere angwane, munkwe ñian kukwe nuenta blo btä ja dokwäre. Erere arato, ni mdakwe ñäkä taretare munbtä angwane, munkwe ñian ñäkä taretare btä ja dokwäre amne munkwe ja di kәрä kräke Ngöböye jirekäre, ñobtä ñian angwane Ngöbökwé mun kәрäbare jakrä ja di biänkäre munye Kristo köböire, aiseite munkwe ñian ja ngie mika.

10 Munkwe nünandre kore, ñobtä ñian angwane

Nire nire tö nüna kuin amne tö kä tuai nuäre jabtä,

ni ye abko käkwe ñian ñäkä taretare ni mda mdabtä amne ñian ni mda ngöka kwe.

11 Erere arato, jändrän käme Ngöbö rüere, yebtä kä mikaka kwe amne jändrän kuin nuen kwe. Mdakäre abko, ja töi mika kwatibe kwe nüne jame ni mda mdabe amne rankwa janknu kä jame ye jiebtä arato, **12** ñobtä ñian angwane ni nüne

metre abko ni Dänkien tä ngibiarebti.

Erere arato, tä blite Ngöböbe angwane, niara tä biare kukwe kaen ngäbti.

Akwa ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko kräke Ngöbö motota nebe romon,

Salmos 34.12-16

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

13 ¿Ne aiseite munkwe ja kitadre jändrän kuin aibebtä, ye ngwane nirekwe kukwe nuendre blo mun rüere? Bäsä ni ñakare jire. **14** Akwa nane nünanbtä kuin, ye dokwäre ni mdakwe mun mika ja tare nika ne ngwane, Ngöböta ja di bien munye, iaiseite munkwe kä ngwian nuäre jabtä! Amne munkwe ñian ni ye jürä ngwian jabtä amne mun ñian rekwetaka käne arato, **15** akwa munkwe ja töi mika kwatibe Kristo mikakäre ütiäte ja Dänkien kwrere. Erere arato, ñobtä munta tödeke Kristobti, käta ngibiare ngäbti, ye ni mda mda ngämi kite ngwentari munye, känenkri munkwe ja mika juto biare kukwe kakäre ngäbti. Akwa ja moto jämenbti munkwe blita bentre amne munkwe ja mika bobre, käkwe ni mda mda mika ütiäte jae niaratre kukwei kare ngäbti. **16** Erere arato, ja ñian rabadre ruen ngite munye Ngöbö ngwärekre, abkokäre munkwe nüna kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñian angwane munta tödeke Kristobti, abtä munta nüne metre, yebtä ni ruäre tä ñäke blo

mun rüere, ye abko rabadreta ja gaire, abkokäre munkwe nüna metre. **17** Tita niere kore, ñobtä ñan angwane jändrän kuin nuenbtä nikwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ne ngwane, rabadre kuin nikrä ja tare nike kore; akwa nikwe ja tare nikadre jändrän käme nuen dokwäre, ye abko rabadre käme nikrä, **18** ñobtä ñan angwane Kristo ara jire kākwe ja tare nikani amne krütani ni ngite Ngöbö rüere diankakäre mento nibtä, ye abko nuenbare batibe kwe amne namani ütiäte kärekäre. Kristo abko ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa niara krütani ni ngite ngite ngwiankäreta Ngöböye. Ye abko, Kristo müre ketani, akwa ngwākā ye abko Ngöbö Üai kākwe mikaninta nire. **19-20** Ye kwrere üai kämekāme nämāne kira Noé näire kākwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte abko nämāne kitani ngite abko ie Kristo kākwe dre dre nuenbare amne dre dre nuendi kwe abko Kristo Üai jananbare mike gare. Noé nämāne ru dātere angwane, nire nire jatadita Ngöböye abko Ngöbö nämāne ngibiare bātārekā, akwa ye ngwane ni braibe namani dianintari. Ni ni kwābe namani dianintari ñöbti Noébe. **21** Nöbti niaratre namani dianintari kira, ye abko nitre tödekaka Jesubti ngökata ñöte bā mikani kwetre ye kwrere. Jesukristo krütani, bti Ngöbökwē mikaninta nire, ye köböire abko nita nebe dianintari abko ni ngökata ñöte tā bā mike. Akwa ni ngökata ñöte,

yebti ñan ni rabadre merebe ngrabare, abkokäre ni ngökata ñöte. Akwa ni ngökata ñöte angwane, Ngöbökwē ni töi mikadre merebe abko nita kärere Ngöböye. **22** Amne Kristo mikaninta nire Ngöbökwē, yebti abko nikaninta kā käinbti amne tā kā bāri ütiäte te Ngöbö küde ruenkri sete amne, angele btā üai käme mda mda dite krikri, ye abko namani mikani jökrā Kristo ngoto täni.

Nünandre Ngöbökrā

4 **1** Mdakäre abko, Kristo kākwe ja tare nikani ja ngrabarebti, ne aisetē munkwe ja mika biare ja tare nikakäre niara kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire kākwe ja tare nikanina ja ngrabarebti, ye abko nämānena biare kukwe kämekāme kite temen nünakäre Jesukristo kräke abko erere nuenbare kwe. **2** Ye mdenbtā, kukwe kämekāme mdei ie, yebtä ñan tā ja kite mda, akwa nünandre ño kwe, ie Ngöbö tö, ye kwrere tā nüne. **3** Nitre ie Ngöbö gare ñakare tö nünai ño, ye kwrere munkwe nünabare raire arato abko krörö: Mun nämāne nüne nukro kwere, jändrän käme aibe mdei nämāne nebe munye, amne mun nämāne mröre krikri, kā nämāne dröbare amne, mun nämāne dö ñāen kabre krübāte kā mikakäre nokre amne jändrän ngwarbe kämekāme abko mun nämāne mike ütiäte ngöböre jae.

4 Akwa mtare abko, nitre ñakare tödekaka Jesubti kätā

kukwe kämekāme nuene kabre krübāte, ye ben munta dikekā ñakare gwaire mda, ye mdenbtā abko niaratre ñan töita nebe krütare munbtā, kätā ñāke blo mun rüere mtare. **5** Akwa Ngöbö kukwe ükatekā ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye ngwärekrü niaratre kätā kukwe nuene kämekāme ye rükadi niere jökrā. **6** Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni kräke, abkokäre ni ngāmi krüte, känenkri Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare ietre. Nire nire kākwe tödekani Jesubti abko Ngöbökwē ñan mikani ja ngie nuen. Abti niaratre krütani ni jökrā kwrere, akwa niaratre üai namani nüne kärekäre Ngöböbe.

7 Kā mrā kitera nüke, aisetē mun rabadre blite Ngöböbe, abkokäre munkwe töbika metre amne munkwe töbika kuin ja käne arato. **8** Bārire mda abko, nita ja tarere era metre kwärikwäri angwane, ni mdata ja mike ngite ni rüere angwane nita juto biare denkā jabtā ta, aisetē munkwe ja taredre kri kwärikwäri, ye abko bāri kuin. **9** Erere arato, munkwe ja ka ngābti kuin kwärikwäri ja gwiriete, akwa yebti munkwe ñan ngra ngrata jabtā kwärikwäri. **10** Mdakäre abko, Ngöbökwē ja moto mikani kuin munkrä, kākwe ja di biani bātākā ngwarbe munye abkobti munkwe sribidre, ye kwrere munkwe sribi kuin ni mda mda-krā, Ngöbökwē ja moto mikani kuin bātākā ngwarbe munkrä, ye kwrere munkwe sribi abko

krörö: **11** Munkwe blita ni mda mdabe angwane, Ngöbö ara jire tā blite mun köböire ni mda ye die mikakäre, kwrere jire munkwe blita. Erere arato, munkwe sribi ni mda mda die mikakäre angwane, Ngöböta ja di bien ño munye, ye erere bti munkwe sribi nuen ja di ngöi jökrā ni mda mdakrä, munkwe dre dre nuen-dre, yebti Ngöbö rabadre käikitaninkā Jesukristo köböire abkokäre. Ngöbö aibe abko rabadi käikitaninkā amne di rabadi kri kärekäre arato. Abko kore se. Amen.

Munkwe ja tare nikadi tödekabtā Jesubti

12 Ti mräkātre tare tikwe, ñukwā jutra ngire tā ni kukwe tare, ye kwrere jire munta ja tare nike tödekabtā Jesubti, yebtä munkwe ñan töbika krübāte dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rabadi bare kore, aisetē ñan raba tuen bā jene munye. **13** Akwa Kristo kākwe ja tare nikani ño, ye kwrere munta ja tare nike gwaire ben, ye abko munkwe käi ngwian nuäre jabtā, Kristo jatadita ja di kri bā nuäre-bti angwane, kā rabadre bāri nuäre munbtā niarabe gwaire abkokäre. **14** Erere arato, munta tödeke Kristobti, ye dokwäre ni mdakwe ñākā taretare munye angwane, munkwe kā ngwian nuäre jabtā, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai bā nuäre tā nüne munbtā aisetē. **15** Akwa nane mun raba ja tare nike angwane, ñan ni mda kämikabtā amne ñan

gobtä mun tädre ja tare nike. Mdakäre abko, ñan ja mikabtä ngite bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere amne ñan ja mikabtä kukwe jenenante ta, abtä mun tädre ja tare nike, ie ti tö.

16 Akwa mun abko tödekaka Kristobti, abtä munkwe ja tare nika ne ngwane, mun ñan raba ja gaire, akwa mun kädeka Kristobti angwane, munkwe Ngöbö käikitaka jirekåbe, **17** ñobtä ñan angwane mtare ni jen Ngöbökwé kätä kukwe käme nuene Ngöbö rüere angwane, Ngöböta töi den kätä mike ja tare nike. ¿Ye abko, ni tödekaka Kristobti ara jire btä kukwe tare rakadrekä kore, se abko nire kätä kukwe kuin Jesu-btä mike ñakare täte abko kråke kukwe rabadi ño mrå? ¡Aitee, Ngöbökwé niaratre mikadi ja tare nike kri krübåte! **18** Mda-käre abko,

nitre nünanka metre Ngöbö ngwårekri, akwa töi diankäre Ngöböta mike ja tare nike, akwa mrå niaratre rabadi dianintari.

¿Kore ne ngwane nitre diän diän ja mikaka ngite Ngöbö rüere abko Ngöbökwé dianditari ya?

Ñakare, *Proverbios 11.31*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

19 Ne aisete munkwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ye erere munkwe ja tare nika ka ngåbti. Akwa Ngöbö mun dåtekå, ye kisete munkwe ja mika amne niarakwe ja kukwei mikadi täte, kåkwé mun dianditari amne mun

rika jåndrån kuinquin nuene janknu.

Ñan bikadre kri, akwa ja mikadre bobre

5 **1** Mtare nitre jie ngwianka ta mikani ji dokwåte mun ngåtäite, ye abko ti tö töi diän mda, ñobtä ñan angwane ti abko unbre arato amne tita sribire nitre ji dokwåte ye kwrere. Erere arato, Kristo kåkwé ja tare nika ni kri, ye tikwe tuaba ja okwå jenbti abko erere tita kådriene mda mdabe. Erere arato, Kristo jatadita angwane, rabadi ütiåte kri, ye ben gwaire ti rabadi mikani ütiåte arato abko gare kuin tie, aisete **2** mun unbre unbre ji dokwåte, ye ie ti bike niere krörö: Nitre tödekaka Jesu-bti tä obeja kwrere Ngöbö ngwårekri amne tä mikani ngibiadre munye, ye abko munkwe ngibia kuin, akwa munkwe niaratre ngibia ja moto kuinbti, Ngöbö tö ie ye kwrere. Akwa munkwe ñan ja moto mika iko niaratre ngibia-btä. Erere arato, munkwe ñan niaratre ngibia ngwian ganainkåre jae, akwa munkwe kå ngwian nuåre jabtå niaratre ngibiakåre: **3** Erere arato, nitre tä mikani ngibiadre munye, ye munkwe ñan ja mika dånkiene, akwa niaratre kåkwé nünandre kuin, abkokåre mun ara jire kåkwé nuna kuin niaratre okwåbti. **4** Abti Kristo, Obeja Ngibiaka Båri Ütiåte Kri, ye jatadi nuketan angwane, korona bianta ni ganankaye, ye kwrere jåndrån ütiåte biandi kwe munye, kåkwé

mun mikadi ütiåte kri amne ye abko ñan rikadi ngwarbe jire chi.

5 Erere arato, nitre unbre unbre tä ji ngwianka mun bati bati kåne, ye munkwe kukwei mika täte. Erere arato, ja moto jåmenbti mun jökrå kåkwé bika tidrå jabtå kwårikwåri amne munkwe ñan bika kri jabtå, akwa munkwe ja mika ütiåte jae kwårikwåri, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö:

Nire nire kätä bike kri abko rüere Ngöbö motota nebe romon.

Akwa nire nire kätä bike tidrå Ngöbö ngwårekri abko kråke Ngöböta ja moto mike kuin,

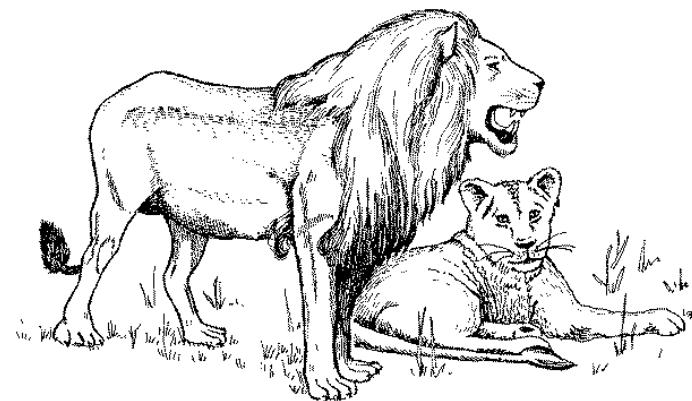
Proverbios 3.34

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

6 Kå jatadi angwane, Ngöbökwé mun mikadre ütiåte, abkokåre munkwe bika tidrå Ngöbö di kri yebtå. **7** Amne kukwe ño ño tä mun kisete, abtä munta töbike

kri, ye munkwe kita jökrå Ngöbö kötårå, ñobtä ñan angwane Ngöbö töita kåre munbtå.

8 Mdakäre abko, kwra lion ie mröta nebe angwane, tä niken ngwåne krikri, kätä niken jåndrån kånene kwetadre jae, ye kwrere jire mun rüe diablu Sata-na tä näin ni kånene juankåre ngwarbe, aisete munkwe töbika kuin ja kåne amne munkwe mokre jabtå au. **9** Akwa munkwe tödeka kwatibe Ngöböbti amne munkwe nünanka dite jabtå rükåre mun rüe Satanabe, ñobtä ñan angwane munta ja tare nike, ye kwrere mun mråkä tödekaka Jesubti kå jökråbti temen tä ja tare nike arato. Yebtå munkwe töbika, kåkwé nünanka dite jabtå. **10** Munkwe ja tare nikadi bå jötrö mda, yebtå Ngöbö ja moto mikaka båri kuin ni kråke kåkwé ni kåråbare nünakåre kårekåre kå nuårete kå kåinbti Jesukristo köböire, Ngöbö ye ara

Nete diablu bå mikata krübåte kwra lion kwrere (1 Pedro 5.8)

jire kākwe mun mikadi juto biare nūne jakrā. Erere arato, mun mikadi nūnenkā dite kwe amne ja di biandi kwe munye amne mun mikadi dikekā janknu kwe Jesukristobe arato. **11** Ne aiseite Ngōbō di raba kri jāndrān jōkrā bti ta kārekāre, ie ti tō. Abko kore se. Amen.

Kukwe mrā

12 Mrākāre abko, ti mrākā Silvano abko tā tōdeke era metre Kristobti tuen tie, aiseite niara kōbōire tita tārā tike chi munye, mun die mikakāre. Ngōbōkwe ja moto mikani kuin munkrā, kākwe jāndrān kuin nuenbare munkrā abko rabadre gare munye arato, abkokāre tita tārā ne

tike. Ngōbōta mun tarere kore, yebtā munkwe nūnanka dite dite.

13 Amne juta Roma nete, ne arabe kādianta Babilonia arato, ne kānti nitre tōdekaka Kristobti tārā arato abko kāta kōbō kuin juen munkrā. Ngōbōkwe mun dianinkā jakrā, ye kwrere niaratre dianinkā jenena jakrā kwe arato. Erere arato, Marcos, ti ngobo tikwe Ngōbō kābti kāta kōbō kuin juen munkrā.

14 Amne munta ja tarere kwāri-kwāri, ye bā mikakrā abko munkwe ja demain kwārikwāri kōbō ngwianretari kwārā jae. Mun abko nena Kristokwe, yebtā kā jāme raba jōkrā. Abko kore se. Ne ngōrā.

Tārā Tikani Bobukāre Pedrokwe 2 Pedro

Simón Pedro kākwe tārā ne tikani. Pedro kebera krūte abko namani-na gare ie, ye abko niebare kwe 2 Pedro 1.12-15. Pedro kākwe tārā ne tikani kukwe era metre Jesubtā mikakāreta tōre nitre tōdekaka Jesubtiye, niaratre kākwe nūnandre deme amne nūnandre janknu kwetre Jesu krāke abkokāre. Mdakāre abko ni ruāre bikaka tōdekaka Jesubti rūkadre nitre tōdekaka Jesubti ngātāite niaratre ngōkakāre abko Pedro tō namani mikaita tōre ietre. Nitre ye abko ni űo amne tātre nūne űo abko Pedrokwe niebare ietre. Nitre ni ngōkaka ye abko Ngōbōkwe mikadi ja ngie nuen kri. Mrākāre abko, kukwe rakadrekā űo űo kā mrā abko Pedrokwe mikaninta tōre arato. Kā mrā ye jatadre jōtrō, aiseite ja di ngōi jōkrā nūnandre deme Jesukristo mikakāre űtiāte abko Pedrokwe niebare.

Erere arato, Jesukristo jataita era metre, akwa Ngōbōta ni jōkrā ngwen ruentari tare jae amne tō ni jōkrā tuai ja tōi kwite niara kukwāre amne tō bāri ni kwati tuai tōdeke niara Odei Jesukristobti, ye aiseite űan tō Jesukristo juainta gwāngwarbe, akwa tā ni ngibiare bātārekā bātārekā abko Pedro tō namani mikai gare. Kukwe kabre 2 Pedrobtā abko ja kwrere tārā Judabe.

Pedrota kōbō kuin juen

1 Ti Simón Pedro, ti abko sribikā Jesukristokwe amne ti abko Jesukristo kukwei ngwianka arato. Ngōbō nikwe Jesukristo abko ni Diantarikā abko bti nunta tōdeke, ye kwrere munta tōdeke niarabti arato. Jesukristo abko ni metre, kākwe ni die mikani tōdeke jabtī. Mun ye abko krāke tita kōbō kuin juen tārā nebtā. **2** Angwane Ngōbō nūkani gare munye amne Jesukristo nūkani gare munye,

aiseite niaratre kākwe ja moto mika kuin mun jōkrā krāke amne mun mika nūne jāme kwetre, ie ti tō, kāta tārā tike munye.

Ngōbōkwe ni kārābare abko erere nikwe nūnandre

3 Ngōbō nūkanina gare nie, ye mden kōbōire ja di kribti jāndrān jōkrā űtiāte nūnankrā metre biani kwe nie. Ja di kri bā nuārebti amne ja moto kuinbti niarakwe ni kārābare jakrā. **4** Ja di kri bā nuāre amne ja moto kuin, ye kōbōire abko jāndrān

kuin ütiäte kri köböi mikani Ngöbökwe nie. Jändrän kuin, ye köböire abko jändrän kämekäme mdeita nebe nie kākwe ñan mun juandre ngwarbe, akwa munkwe kwäräbedre amne, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye kwrere mun rabadre nüne, abkokäre jändrän kuin köböi mikani kore kwe nie.

5 Ye mden kisete munta tödeke kwatibe Jesubti, ye bäre mda abko nünandre kuin Ngöbökrä, ye jiebt mun rankwa ja di ngöi jökrä; amne nuna kuin Ngöbökrä, ye bäre mda abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye abko jiebt mun rankwa; amne 6 Ngöbö rabadre gare bäri kuin munye, ye bäre mda abko ja ngibiadre kuin au kukwe kämekäme ngäniene, ye jiebt mun rankwa. Erere arato, ja ngibia kuin au, ye bäre mda abko jändrän jökrä ngibiadre bätärekä, ye jiebt mun rankwa; amne jändrän jökrä ngibia bätärekä, ye bäre mda abko nuna metre Ngöbökrä, ye jiebt mun rankwa. 7 Erere arato, nuna metre Ngöbökrä, ye bäre mda abko nitre tödekaka Jesubti, ie ja rabadre ruentari tare kwärikwäri, ye jiebt mun rankwa amne, ja rabadre ruentari tare kwärikwäri nie, ye bäre mda abko munkwe ja taredre kwärikwäri abko jiebt mun rankwa. 8 Munkwe nünandre kore bäri mda köbö kwatirekwatire, ye ngwane ni Dänkien Jesukristo nukani gare munye, ye kräke munkwe jändrän kuin nuendi amne munkwe ñan

nünandre ngwarbe. 9 Akwa jändrän jiebt mun rankwadre tikwe nini, ye nire nire tä bkäne ñakare ne ngwane, ni ye abko tä nüne ni okwä kä ikote kwrere. Erere arato, ni ye tä töi ngitiekä ñakare metre, aiseite kä tuen känime ja käne nie, kwrere jire tä nüne amne, niara nämäne ja mike ngite käne Ngöbö rüere, ye abko ni Dänkien Jesukristo kākwe dianinkä mento btä amne bätäninte jökrä btä kwe, ye abko tä käikwitekä jabti.

10 Ne aiseite ti mräkätre tikwe, Ngöbökwē mun kārābarera jakrā amne mun dianinkāra jenena jakrā kwe, ye rabadre era munkrā, aiseite jändrän ye jiebt mun rankwa kisere janknu, ñobtä ñan angwane munkwe ye nuendre ne ngwane, munkwe ñan ni Dänkien giadiadrekāta jire chi 11 amne ni Dänkien, ni Diantarikā Jesukristo tä gobrane kärekarē, ye kanti Ngöbökwē mun kadi ngäbt kise kubu ja kanti sete.

Nire nire kukwei era metre abko ie olo ketadrete

12 Ne aiseite, kukwe era metre diribarera munye abko nena gare metre munye, yebtä munta nünenkä dite, akwa tikwe mikadita töre käre munye. 13 Ti tä nüne kä nebtä ne ngwane, tikwe kukwe ye mikadreta töre munye ruen tie, 14 ñobtä ñan angwane ti kebera krüte abko ni Dänkien Jesukristo kākwe mikani gare tie, aiseite tita niere kore munye.

15 Ti krütadrera, ye täbti kukwe ye tädre töre käre munye, abkokäre ti ngämi krüte, känenkri tikwe sribidi ja di ngöi jökrä kukwe ye mikakäreta töre janknu munye.

16 Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo abko di kribti jatadita, ye abko nunkwe diribare munye. Ye abko ñan kukwe mikanintbe ngwarbe kira mun ngökakäre abko niebare nunkwe munye, akwa nunkwe ni Dänkien di kri bä nuäre tuaba ja okwä jenbt abko erere nunta niere.

17-18 Nun nämä ngitio demenbti ni Dänkien Jesube angwane, Ngöbö ni Rün kākwe ni Dänkien mikaba ütiäte kri abko trä raba-bä bä nuäre, ye nunkwe tuaba. Erere arato, kä ye kanti Ngöbö kukwei jaraba krörö kä känbti munye: “Ni ne abko ti Ngobotikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä”, nieba Ngöbökwē kä känbti, ye abko kukwe nuaba ja olo jenbt nunkwe arato.

19 Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kākwe kukwe niebare ni Dänkienbtä, ye mikaba bäri era nun okwäte. Ne aiseite nitre Ngöbö kukwei niekä ni Dänkienbtä abko munta tuente, yebtä munkwe ja töitika kuin, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kākwe kukwe niebare ni Dänkienbtä, ye abko ñotra trä kä ikote ye kwrere tä munkrā mtare. Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, muke kri tä kite dekä käin, abti kätä kite ngwen, ye kwrere ni Dänkien

rükadita angwane, kä trä tikadikä jökrä kwe mun töite. 20 Akwa kukwe krörökrörö rabadre gare metre munye: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kākwe Ngöbö kukwei niebare, ye abko tä dre dre niere abko niaratrekwe ükaninte ñakare jire au, 21 ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre ye kākwe ñan Ngöbö kukwei niebare jire chi ja töi jenbt au, akwa Ngöbö Üai Deme ara jire kākwe niaratre jie ngwiani Ngöbö kukwei niere abko erere niebare kwetre.

Ngöbökwē nitre dirikā blo mikadi ja ngie nuen

2 1 Akwa ni ja bä mikaka Ngöbö kukwei niekä nämä-nena kira nitre israelita ngätäite, ye kwrere arato rükai mun ngätäite. Niaratre ye abko töi käme, abkobti kukwe bäri blo diridi tiebe kwetre munye abko köböite ni ruäre kākwe ni Dänkien Jesu tuadimetre. Ni Dänkien kākwe nitre ja bä mikaka dirikā kwrere kökanintarita, akwa niaratrekwe rükandite. Niaratre kākwe diridi blo munye, ye dokwäre abko Ngöbökwē niaratre mikadi ja ngie nuen bäri jötrö. 2 Nitre ye kākwe kukwe gaidre nuendi, akwa ye jiebt ni kwati näin. Ye köböite abko ji era metre ni Dänkienkwe abko rüere ni kwati kākwe ñakadi blo. 3 Mdakäre abko, nitre bikaka Ngöbö kukwei dirikā ye abko tö rabadi krübäte ngwianye, kākwe kukwe ngwarbe tandi ngwian dianakäre

munkän. Akwa kira Ngöbökwe niaratre mikadre ja ngie nuen abko köböi kitanina Ngöbökwe kräke, ye erere niaratre käkwe ja ngie nuadi kri amne ñan kwäräbedre kwetre.

4 Ye abko, nitre ye käkwe ñan kwäräbedre gare nie, ñobtä ñan angwane kira angele ruäre käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwe dianinkä ñakare bti ta, akwa mäkäninte kadenante kwe, bti kitani ngite kwe kä bäri iko te kä ja tare nikakrä kanti. Abti mrä angwane Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko tä ngibiare yete. 5 Ye kwere arato, nitre kirakira nünanka Noé näire nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwe dianinkä ñakare bti ta, akwa ñü juani kri temen kwe nitre moto kämekäme gakakäre amne, Noé nämane nüne metre abko kwrere nämane dirire ni mda mdaye abko aibe namani dianintari mräkä ni kükü ben. 6 Ye kwrere arato, nitre nünanka juta Sodomate amne Gomorräte nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre Ngöbökwe mikani ja ngie nuen, käkwe kukwani jökrä amne ngübrün aibe namani niaratre täbtä, ye abko nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere abko btä kukwe rakadikä ño mrä abko Ngöbökwe bä mikani kore juta yebtä. 7 Nitre Sodomabo amne Gomorrabo, ye ngätäite abko Lot aibe nämane nüne metre Ngöbökrä, aiseite niara aibe namani dianintari. Akwa Lot nämane

nüne yete angwane, nitre kukwe nuenkä käme, ye kisete Lot nämane nebe ulire krübäte, 8 ñobtä ñan angwane niara abko nünanka metre Ngöbökrä, akwa nämane nüne nitre ye ngätäite, aiseite köbö kwatirekwatire nitre ye nämane kukwe nuene kämekäme niara okwäbti amne niara nämane kukwe nuen, yebtä abko Lot nämane ja tare nike, abtä moto nämane iko kukwe tuare. 9 Ngöbökwe nitre nünanka era metre ye dianintari kore, ye mden kwrere ni jökrä nünanka era metre Ngöbökrä abko Ngöbökwe diandretari ño kukwe taretare ngäniene, ye abko gare kuin Ngöböye. Erere arato, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöböta ngibiare jenena mikakäre ja ngie nuen kä mrä, akwa mtare tätre mike ja tare nike arato. 10 Erere arato, nitre ie kukwe kämekäme aibe mdeita nebe amne tä nakwen jie-bti, erere arato tätre bike kri amne tätre nitre dite ji dokwäte mike ngwarbe jae, ye abko ni Dänkien käkwe mikadi ja ngie nuen bäri kä mrä.

Nitre dirikä blo ye abko ja gaire ñakare bikakäre krikri ni mda mda okwäbti amne kä jürä ñakare btätre ñäke blo üai käme di kri ye rüere. 11 Akwa angele sribikä Ngöbökwe abko bäri dite dite amne ütiäte krikri abko ie nin jata nüke töre jire chi ñäke üai käme dite krikri ye rüere ni Dänkien ngwäreki. 12 Dirikätre blo ye abko bäsi jändrän ngwarbe kwrere, ñobtä ñan angwane

niaratre töi ñakare amne tätre nüne okwäbti be jändrän ngwarbe kwrere. Erere arato, jändrän ngwarbe tä däreere abko ie kömikata amne tä nebe köte, kanti tä ngataen, ye kwrere rakadikä nitre dirikä blobtä, abkokäre därebare amne jändrän nüke gare ñakare ietre abko rüere tätre ñäke diän diän, akwa jändrän ngwarbe tä ngataen köte, ye kwrere niaratre jraindi arato.

13 Mdakäre abko, niaratre käkwe kukwe nuenbare blo ni mda mda rüere, käta ni mda mda mike ja tare nike, ye dokwäre abko Ngöbökwe ja mikadi rüere abko käkwe mikadi ja tare nike. Nitre dirikä blo tä ja mike gure bati bati, ye abko käita nebe nuäre btätre amne ja gaire ñakare, aiseite tätre ja mike gure kä trä ngwenbti. Erere arato, tätre mröre munbe Jesu mikakäre ütiäte jae angwane, käta nebe nuäre btätre, akwa ngwarbe tätre ni ngökö, käta ja bä mike ni kuin kwrere mun ngätäite, akwa jändrän kämekäme btä nita nebe ja gaire, ye kwrere tätre nebe mun ngätäite. 14 Mdakäre abko, meri ñan jatäre dirikätre bloye, okwäta nebe meribtä angwane, töi tarä nebe ie jakrä amne käre niaratre nebe dräre ñakare ja mike ngite Ngöbö rüere amne, meri ruäre töi braibe abko tätre näkwite kukwe käme nuenkäre jabe. Erere arato, jändrän ni mda mdakwe, ie töta nebe krübäte jakrä. Akwa mrä Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kärekäre. 15 Erere arato, nitre

dirikä blo nikani ji kuin metre Ngöbökwe bäre mento, aiseite niaratre tä näin ngwarbe nianinte amne, Beor ngobo Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Balaam tö namani kukwe nuein blo ngwian ganainkrä jae, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä näin. 16 Angwane kukwe nuenbare käme kore Balaamkwe, yebtä Ngöbökwe mäträbare krörö btä: Buro abko blite ñakare, akwa Ngöbökwe mikani blite ni nire kwrere, käkwe ñäkäbare Balaamy, aibe käkwe ji ötani Balaam käne angwane, ñan nikani Ngöbö kukwei niere ngwarbe janknu ngwian ganainkrä jae.

17 Mdakäre abko, dirikätre blo ye abko ñö okwä ngrötani kwrere amne müta juankata niken ja käne mürekwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane tätre ni die mikakrä tä niere, akwa ñan raba ni die mike jire chi, aiseite tätre dirire blo, ye dokwäre abko kä bäri iko te Ngöbökwe kitadi ngite kärekäre abko tä mikanintbe kräke. 18 Niaratre tä blite kuin bä nuäre, akwa tätre blite ngwarbe amne, ni ruäre käkwe kwäräbare krire nitre nünanka blobtä, abti nikani kukwe kämekäme kite temen, käkwe tödekani kri-re Jesubti, aiseite di tä braibe näin metre Ngöböbe, ye abko niaratre tä näkwite ja kukwäre kukwe kämekäme nuenkäre ben, aiseite kukwe kämekäme mdei ietre, yebtä tä ni ye näkwite kore. 19 Erere arato, nitre dirikä blo abko käkwe ni

mda mda tikadrete tatre niere, akwa niaratre ara jire tā kukwe kāmekāme ngoto tāni, fiobtā űan angwane jāndrān űo űo erere krāke ni tā ni klabore kwrere, ni ye abko tā jāndrān ye ngoto tāni. **20** Akwa nire nire ie ni Dānkien amne ni Diantarikā Jesukristo nūkanina gare amne kukwe kāmekāme kā nebtā, ye ngāniene kwārābeba-rera kwe, abti tā niken nakwen-ta bobukāre kukwe kāmekāme ye arabe jiebtī, ye ngwane tā nibrenteta kukwe kāmekāme te, aisete niara tōita nikenta kukwe kāmekāme ngoto tāni amne tā nebe kukwe nuene bāri kāmē mda, aisete ngāmi tōdeke Jesu-bti angwane, nāmāne kukwe kāmē nuene űakare abko erere tā nuene bāri mda. **21** Nitre ye abko, ie jī kuin era metre ni Dānkienkwe űan rūkadre gare jire chi abko rabadre bāri kuin krāke abko namani gare ietre, abti tatre kukwe kuin deme bia-ni nuendre diribare ietre abko tatre kiteta temen. **22** Akwa kukwe nieta abko erere namani bare ietre abko krōrō:

Nukro tā yen, abti tā kweteta, *Proverbios 26.11* abko nieta Ngōbō Kukweibitā. Erere arato, mtū jūkateta tā neme merebe, akwa yebti tā niken jūbenta dobrote abko nie-ta. Nitre ye ie jī kuin era metre ni Dānkienkwe tā nūke gare, abti tā niken kukwe kāmekāme nuene bobukāre, ye abko mtū ye kwrere abkobtā tā nakenkā kore.

Ngōbōkwe kā ne gadikā

3 1 Ti mrākātre tare tikwe, tita tārā tiketa bobukāre munye. Tārā ketebu nebtī abko tī tō kukwe mikaita tōre munye amne jāndrān kuin deme deme btā munkwe tōbikadre, abkokāre tita tike. **2** Nitre deme Ngōbō kukwei niekā kākwe dre dre nie-bare kira, ye munkwe ngwian tōre käre jae. Erere arato, ni Dānkien amne ni Diantarikā Jesukristo kākwe kukwe biani nuendre nie abko nitre Jesukri-sto kukwei ngwianka kākwe diri-bare munye, ye tādre tōre käre munye abko ie tī tō, kāta tārā ne tike munye.

3 Ti mrākātre, tī bike kukwe bāri űtiāte niere, nebtā munkwe tōbika: Kā mrā angwane, ni jata-di ruāre abko kukwe kāmekāme mdei ietre, ye aibe krāke nūnan-di kwetre amne jatadi Ngōbō Kukwei mike yakrā jae, **4** kākwe niedi krōrō: űKristo rūkadita bobukāre kā nebtā niebare kwe abko ame? űSe űan ngwarbe ni ngōkata ya? Kristo űan rūkadre-ta, fiobtā űan angwane ni mrākā kānekāne krūtanina jōkrā, akwa Kristo ngāmi nūketa amne kā dātebare űo kena abko erere kā tā ja tāritāri abti kā nūke mtare, aisete ngwarbe ni ngōkata, niedi kwetre. **5-6** Akwa niaratre tā tōbike blo, fiobtā űan angwane kēna dekā ja kukweibti Ngōbō-kwe kā kāinta dātebare amne kā tementa dātebare fiōbti, ye nia-ratre űan tō mikai era. Abti Nō-nāire nitre kukwe nuenkā

kāmekāme Ngōbō rūere abko Ngōbōkwe ganinkā jōkrā fiōbti, aisete kā dātebare kena abti kā nūke mtare jāndrān űakare ja kwrere ja tāritāri, ye abko űan tō mikai era jae arato. **7** Akwa kā kāinta amne kā tementa nita tuen mtare noko abko Ngōbō ara jire kākwe gadikā űukwā jutrabti ja kukweibti amne, nitre kukwe nuenkā kāmekāme Ngō-bō rūere, ye abko Ngōbōkwe gadikā űukwā jutrabti kā kāinta amne kā tementa noko ngōi jōkrā, abkokāre Ngōbō tā kā ngibiare mtare.

8 Mdakāre abko, tī mrākātre tare tikwe, kukwe ne munkwe ngwian tōre käre jae: Kā kōbōiti ye abko kā mili krati kwrere ni Dānkienkrā amne kā mili krati ye abko kā kōbōiti kwrere krāke. **9** Ne aisete, ni Dānkien kākwe kōbō mikaninta, akwa űan tā ja kukwei mike tāte jōtrō abko ni ruāre tā nūtūre ni Dānkienbtā, akwa ni jōkrā kukwe nuenkā kāmekāme Ngōbō rūere, ye abko kākwe tōdekadre jōkrā Jesubti amne űan rikadre ja tare nike Ngōbō okwā bāre mento, ie Ngō-bō tō, aisete tā kōbō kite bātāre-kā ja kāne rūkakāreta, ye abko munkwe ngwian tōre jae. **10** Akwa batibe ni gokā tā nūke, ye kwrere jire ni Dānkien kōbōi rūkai. Kōbō ye nāire űukwā jutra rabadi kri krūbāte abko ngō rabadi juu, kākwe kā kāinta se gadikā jōkrā. Erere arato, jān-drān jōkrā bti Ngōbōkwe kā dātebare, ye űukwā jutrakwe gadikā jōkrā arato amne,

jāndrān jōkrā tā kā nebtā, se abko rukwadi jōkrā űukwā jutra-te kā temen noko ngōi jōkrā.

11 Ngōbōkwe jāndrān jōkrā juandi ngwarbe kore űukwā jutrabti, ne aisete munkwe nūnandre bāri deme ni Dānkien aibe krāke, **12** kākwe Ngōbō kōbōi ngibia ngābti kisere amne, munkwe jāndrān jōkrā nuen kuin ja di ngōi jōkrā Ngōbō kōbōi ye krōtakāre bāri jōtrō ja kukwāre. Kōbō ye nāire kā kāin-ta se rukwadi jōkrā űukwāte amne jāndrān jōkrā bti Ngōbō-kwe kā temen ne dātebare abko gūdadite jōkrā űukwā jutrate. **13** Akwa Ngōbōkwe kā kāinta amne kā tementa btin kōbōi mi-kani mda nie, ye abko nita ngi-biare amne kā btin ye kānti abko ni nūne kuin era metre aibe kākwe nūnandi.

14 Ne mden kisete tī mrākātre tare tikwe, kukwe rakadikā jōkrā kore, ye ngibiare ngābti kisere kwārā munkwe nūna deme amne munkwe űan ja mika ngite amne munkwe nūna jāme jabtā Ngōbō-be amne ni mda mdabe. **15** Mda-kāre abko, kukwe ne munkwe ngwian tōre jae arato: Ni kwati rabadre dianintari, abkokāre ni Dānkien kāta ni ngibiare bātāre-kā kore. Kukwe ye arabebtā ni mrākā tare kri nikwe Pablo kākwe tārā tikani munye arato amne Ngōbōkwe niara mikani tōbtā ruen tie. Tita kukwe tike munye, ye kwrere Pablota tike munye arato. **16** Akwa Pablkwe tārā tikani ketareketare, yebtā abko kukwe ruāre tare rūkare

gare, aiseite nitre ie Ngöbö gare ñakare metre amne nitre töi mräme käta ja töi kwrite jötrö jötrö, ye abko käta kukwe tikani Pablokwe kwrite bä jene, abti tätre dirire blo. Ye kwrere arato, Ngöbö Kukwei mda mda kwitata kwetre, dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko kánänta au jakrä kwetre.

17 Ne aiseite, ti mräkätäre tare tikwe, nitre dirikä blo jatadi ruäre tikwe niebare mun mikakäre mokre abko nena gare munye amne, nitre dirikä blo ye kákwe ñan mun ngökadre,

abkokäre munkwe ja ngibia nia-ratre ngäniene. Erere arato, nitre moto kämekäme ye kákwe ñan mun kitadre ji blobti, abkokäre munta nünenkä dite jabtä, ye kwrere munkwe nünanka janknu, kákwe ja ngibia.

18 Angwane ni Dänkien ni Diantarikä nikwe Jesukristo ye munkwe mika gare bäri kuin jae amne ni Dänkien käta mun tarere ja moto kuinbti ye abko rüka gare täte jökrä munye. iNi Dänkien aibe raba käikitaninkä mtare amne kärekäre! Amen. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Juankwe 1 Juan

Ni ja töitikaka Jesube kädian nämane Juan kákwe tärä ne tikani. Niarakwe tärä mda mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 2 Juan, 3 Juan, Apocalipsis. Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne juta kwatirekwatire te kākā Asiate, kräke tärä ne tikani. Mtare kä Asia abko kädianta Turquía. Juan namanina unbre angwane tärä ne tikani kwe.

Jesukristo köböire Ngöbö nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri krübäte, kákwe kukwe kuin bätäkä ngwarbe nuenbare kräke abko Juan tö namani mikai gare ietre tärä nebti, kákwe tikani. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kákwe ni mda mda taredre era metre, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere metre angwane, Ngöböta ni bkäne era metre tä nuke gare nie, niebare Juankwe.

Mdakäre abko, Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätäre blobtä. Jesukristo abko ñakare ni kwrere abko dirikätäre blo nämane niere. Niara bä namani ni kwrere amne ngrabare aibe ni ngrabare kwrere dirikätäre blo nämane niere, akwa niara ñakare ja kwrere nibe amne ñakare Ngöbö Odei abko dirikätäre blo nämane niere. Nitre tödekaka Jesubti kákwe ñan olo ketadrete jire chi nitre yeye, ñobtä ñan angwane dirikätäre kore abko ni ni ngökaka, niebare Juankwe. Kukwe era metre Ngöböbtä amne Ngöbö Odei Jesukristobtä, ye abko Ngöbö Üai kákwe mikadi gare abko Juankwe niebare abko erere tikani täräbtä.

Jesukristo abko Kukwe Ngöbökwé kwrere

1 1 Ti Juan käta tärä ne tike munye. Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri Jesukristo nämänena. Jesukristo ye abko nunkwe kukwei nuaba, nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunkwe nuabtaba ja kise jenbti. Niara ye abko Kukwe kwrere nikrä, käta ni mika nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mika gare

munye. 2 Jesukristo nämänena kena ni Rün Ngöböbe, akwa Ngöbökwé juani nüne nun ngä-täite nete angwane, nunkwe tuaba, aiseite nunta blite btä munbe. Niara ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mika gare munye. 3 Nunkwe niara tuaba amne nunkwe kukwei nuaba abko erere nunta mika gare munye angwane, nunta ja gete era metre Ngöbö ni Rün nikwebe amne Odei kwe Jesukristobe, ye

kwrere mun rabadre ja gete nunbe, abkokäre nunta kukwe era metre niarabtä ne mike gare munye, 4 kä rabadre nuäre täte jökrä munbtä, abkokäre nunta tärä ne tike munye.

Nünandre metre

5 Kukwe diribare Jesukristo-kwe nunye abko erere nunta mike gare munye abko krörö: Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä.^a 6 Ne aisete nita ja gete era metre Ngöböbe ni tädre niere, akwa ni tädre ja mike ngite käre Ngöbö rüere kä ikote, ye ngwane nita ni ngökö amne kukwe era metre Ngöbökwé käta nünamna metre nie, ye kwrere nita nüne ñakare. 7 Akwa ñotra trä dirare, te Ngöböta nüne deme amne metre, ye kwrere nita nüne deme amne metre ñotra träte ne ngwane, nita ja gete era metre jabe kwäri-kwäri amne, Ngöbö Odei Jesu krütani krusobtä ninkrä angwane, ja däre ianinte ninkrä kwe, ye köböire Ngöböta ni ngite bätete jökrä nibtä, käta ni mike deme ja ngwäreki.

8 Akwa ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre ne ngwane, nita ja ngökö au amne nita ñäke ngwarbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre ye gare ñakare nie. 9 Akwa nita kukwe nuene kämekäme

abtä ni ngite Ngöbö ngwäreki, ye nikwe niedre metre jökrä Ngöböye ne ngwane, Ngöbökwé ni ngite diandrekä nibtä niebare kwe, aisete ja kukwei mikadi täte kwe amne Ngöbö abko metre, aisete ni ngite ye diandkä jökrä nibtä mento kwe amne ni mikadi deme ja ngwäreki kwe. 10 Akwa ni ngite Ngöbö rüere, Ngöbökwé niebarera nibtä, aisete ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre, ye ngwane nita Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere. Ere arato, ni ja mike ngite ñakare nikwe niedre, ye ngwane niara kukwei abko nita mike ñakare ütiäte jae.

2 1 Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre tita tärä ne tike munye. Akwa nane ni iti tödekaka Jesubti käkwe ja mikadre ngite angwane, Ngöbökwé niara ngite diandikä mento btä, ñobtä ñan angwane blitaka tärä ninkrä ni Rün Ngöbö ngwäreki. Ni blitaka ninkrä ye abko Jesukristo ara. Niara abko Ni Era Metre. 2 Jesukristo käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä Ngöbö mätä kri diankakäre nibtä amne Ngöbö moto mikakäreta jame ninkrä, erere arato ni ngite diankakäre nibtä. Ye abko ñan ni ne aibe kräke akwa, ni kä jökräbti

^a 1.5 Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä. Ngöbö abko ñotra kwrere, ye abko käta Ngöbö abko deme, era metre amne moto kuin bä mike. Niarata kukwe käme nuene ñakare jire chi abko "kä iko ñakare jire chi btä" käta bä mike.

temen kräke ja mikani müre ketadre kore kwe.

3 Ye abko, Ngöbökwé kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, Ngöbö nena gare metre nie abko rükadi gare jabtä nie. 4 Akwa nire nire käkwe niedre: Ngöbö nena gare tie, niedre kwe, akwa kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie abko mike ñakare täte ne ngwane, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne Ngöbö Kukwei era metre gare ñakare ie. 5-6 Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei mike täte angwane, ni ye abko tä Ngöbö tarere era metre bkänä. Ye abko, nire nire käta niere, tita nüne kuin metre Ngöböbe abko tä niere, ye ngwane Jesukristo käkwe nünabare ño kä nebtä, ye kwrere nünandre kwe arato. Nita nüne kore ne ngwane, nita nüne kete-tibe Ngöböbe abko tä gare era metre jabtä nie.

7 Mdakäre abko ti mräkätre tare tikwe, kukwe biani nuendre Ngöbökwé tita tike munye, ye abko ñakare biani btin abko tita tike, ñobtä ñan angwane mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko niebarera munye, aisete kukwe ne abko garera munye, aisete ñakare btin munkrä. 8 Akwa kukwe ye abko kukwe btin kwrere abko tita tiketa munye. Kristokwe ni tarebare era metre, ye kwrere munta ja tarere era metre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Jesu jatani amne, jändrän kämekäme nämane Ngöbö rüere abko jatani jire

jökrä kä ikokri ye abko kitera niken ta amne, Ngöbö trä kuin era metre kitera trä ngitiekä, ye mden abko kukwe btin, btä tita tärä tike munye.

9 Ye abko, nire nire tä nüne deme amne metre Ngöbö träte tä niere, akwa tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä dikekä kä ikote Ngöbö rüere. 10 Akwa nire nire käta mräkä tarere era metre, ye abko tä nüne Ngöbö träte amne kukwe ñakare jire niara töite kä raba mike niken ngwarbe Ngöbö bäre mento. 11 Akwa nire nire käta bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä nüne amne tä dikekä kä ikote, ñobtä ñan angwane nita dikekä ji ngrabare kä ikote angwane, käta neme tuen ñakare nie, ye kwrere ni ye tä nüne kä ikote, aisete tä niken mento Ngöböbtä abko tuen ñakare ie.

12 Ne abko, mun ngäbäkrere, ie tita tärä ne tike, ñobtä ñan angwane Jesukristo krütani krusobtä, ye köböire Ngöbökwé mun ngite dianinkä jökrä munbtä, aisete tita tärä ne tike munye.

13 Mun tataretatare abko ie tita tärä ne tike arato. Ngöbö ngämi kä ne dätäre, känenkri Jesukristo nämänena. Jesukristo ye abko nukanina gare munye, aisete tita tärä ne tike munye.

Mun bati bati abko käta ni rüe Satana ngututu

ganaine kwäräbe, aisetse tita tärä ne tike munye. Angwane mun ngäbäkrere abko ie ni Rün Ngöbö nükanina gare, aisetse tita tärä ne tike munye.

- 14** Mun tataretatare abko Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämanena. Jesukristo ye abko nükanina gare munye, aisetse tita tärä ne tike munye. Mun bati bati abko dite dite Ngöbö Kukweibtä. Ngöbö Kukwei tä käre mun töite amne munta ni rüe Satana ngututu ganaine kwäräbe, aisetse tita tärä ne tike munye.

Ni ñan rankwadre jändrän kä nebtä jiebtä

15 Mdakäre abko, jändrän kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä, ye munkwe ñan tare jire chi, ñobtä ñan angwane nire nire tä jändrän Ngöbö rüere tarere, ni ye abko ñan tä ni Rün Ngöbö tarere, **16** ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere ye abko tä kite ñakare ni Rün Ngöbökre, akwa jändrän jökrä kä nebtä tä Ngöbö rüere, yekri tä kite. Angwane jändrän kämekäme kä nebtä tä rüe Ngöbö rüere abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe abko mdeita nebe nie. Erere arato, jändrän tä nebe tuen kuin ni okwäye abko mdeita nebe nie amne, nita jändrän bkäne amne

nita dre dre nuene, yebtä nita bike kri abko tä Ngöbö rüere kä nebtä. **17** Akwa jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere mdeita nebe nie, ye abko rikadi jökrä ta, akwa Ngöbö tö dreye, erere nire nire tä mike täte, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

Nitre Kristo rüe, ye ngäniene nikwe ja ngibia

18 Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Kä ne abko kä mrä. Kä mrä angwane, ni iti kädianta Kristo Rüe jatadi iti niebare, ye abko munkwe kukwe nuani, ye erere Kristo rüe nükanina kwati dirire mtare, ye mdenbtä abko kä mrä nukera abko tä gare nie. **19** Nitre Kristo rüe ye abko nämane ja ükekrö ketetibe nibe, akwa niaratre nämane tödeke ñakare era metre Jesubti, aisetse nämane nekete ñakare era metre nibe, aisetse nikani nibtä mento. Niara tre tädre tödeke era metre Jesubti angwane, tädre nekete era metre gwaire nibe akräke tädre ketetibe nibe; akwa nämane tödeke ñakare era metre Jesubti amne nämane nekete ñakare era metre nibe abko rükadre gare btä, abkokäre nikani jökrä jene na nibtä mento.

20 Ye abko nitre Kristo rüe rükadre gare metre munye, abkokäre Kristo Ni Deme käkwe Ngöbö Üai mikani nüne munbtä, aisetse kukwe era metre nena gare mun jökräye. **21** Tita tärä ne tike munye ye abko ñan

kukwe era metre gare ñakare munye abtä tita tike, akwa kukwe era metre nena gare kuin munye, aisetse tita tärä ne tike kore munye, ñobtä ñan angwane kukwe dirita ngwarbe, ye ñan tä kite kukwe era metrekre ye gare ra munye, abtä tita tärä ne tike kore munye. **22** Nire nire ni ngökaka abko ti bike niere munye. Jesu abko Ni Dianinkä ñakare Ngöbökre, ye nire nire tä niere, ni ye abko ni ngökaka amne ni ye abko Kristo rüe amne Ngöbö ni Rün nikwe mikata ütiäte ñakare kwetre. Erere arato, Jesu ye abko Ngöbö Odei abko mikata era ñakare kwe. **23** Ne aisetse, nire nire käta Jesu mike ñakare ütiäte Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün gare ñakare; akwa nire nire käta Jesu mike ütiäte jae Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün nena gare era metre.

24 Mdakäre abko, mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe kuin Jesubtä diribare kena munye, ye munkwe ketate käre kisete jakrä. Munkwe nuen dre kore ne ngwane, mun tädi nüne käre ketetibe Ngöbö Odeibe amne Ngöbö ni Rünbe arato. **25** Ye abko, nikwe nünandre kore ketetibe bentre angwane, nikwe nünandi kärekäre ben, ye mden abko Jesukristokwe köböi mikani nie.

26 Ye abko, ni ruäre tö mun ngökai, tö mun ngwiain ji blobti Ngöbö bäre mento. Ni yebtä abko tita tärä ne tike munye mun mikakäre mokre. **27** Akwa

Jesukristo käkwe Ngöbö Üai Deme mikani nüne munbtä, ye abko tä kukwe jökrä Ngöböbtä amne Kristobtä dirire munye amne, kukwe dirita Ngöbö Üaikwe munye, ye abra era metre amne tä ni ngökö ñakare. Ye aisetse, ni mdakwe diridre munye ye abko ñakare ütiäte munkrä, aisetse Ngöbö Üai käkwe diribare ño munye Kristobtä, ye kwrere munkwe nuna ketetibe Kristobe.

Ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkätre

28 Mdakäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Kristo rükadita angwane, niara jürä ñan rabadre nibtä amne ni ñan rabadre ja gaire niara ngwärekre, akwa ja rabadre ruen jame nie niara ngwärekre, abkokäre munkwe nuna käre ketetibe ben.

29 Niara abko era metre, ye garera munye, aisetse nire nire käta nüne era metre, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä.

3 **1** !Anchinaa! Ngöbö ni Rün nikwe käta ni tarere kri krübäte tuen munkwe abko krörö: ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ara niarata niere nie mtare. Ye abko, nitre kä nebtä tä nüne Ngöbö rüere, ie Ngöbö gare ñakare, aisetse ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ñan tä nuke gare ietre arato. **2** Ti mräkätre tare tikwe, ni abko nena Ngöbö ngäbriänkätre era metre bkänä, akwa ni rabadi ño mrä, ye abko Ngöbö ngämi mike gare. Akwa Jesukristo rükadita angwane, niara abko ño

nikwe tuadi ja okwä jenbti, aise-
te ni rabadi niara kwrere arato.
3 Ye abko nire nire tö ja tuai
Jesube, käta ngibiare ngäbti kise-
re, ni ye abko tä ja ngibiare bäri
kukwe käme ngäniene nünakäre
deme, Jesukristo kuin deme ye
kwrere.

4 Akwa nire nire käta kukwe
nuene kämekäme ja mikakäre
ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä
kukwe biani Ngöbökwé nuendre
nie kite temen, ñobtä ñan
angwane nita kukwe nuene kä-
mekäme angwane, kukwe biani
Ngöbökwé nuendre nie ye nita
kite temen. **5** Akwa Jesukristo
nükani kä nebtä ni ngite Ngöbö
rüere ye dianakäre mento jökrä
nibtä, ye abko nena gare munye
amne, Jesukristo abko käkwe ja
mikani ngite ñakare jire bati
Ngöbö rüere. **6** Ye aiseite, nire
nire tä nüne ketetibe niarabe, ni
ye abko ñan tä niken ja mike
ngite janknu Ngöbö rüere; akwa
nire nire käta ja mike ngite käre
Ngöbö rüere, ni ye abko käkwe
ñan Jesukristo tuabare amne
gare ñakare ie.

7 Ti ngäbriänkätre tikwe,
munkwe ñan ja ngökamna ni
mda mdaye kukwe nebtä. Nire
nire käta kukwe era metre nue-
ne, ni ye abko ni era metre
Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan
angwane tä nekete Ngöbö era
metre yekri. **8** Akwa nire nire
käta kukwe nuene kämekäme,
käta ja mike ngite Ngöbö rüere,
ni ye abko tä kite diablukri,
ñobtä ñan angwane kira kena
abti kä nüke mtare, käre diabluta

ja mike ngite Ngöbö rüere. Ngö-
bö Odei nükani kä nebtä sribi
diablukwe bätäkä ngwarbe juan-
käre ngwarbe. **9** Nire nire Ngöbö
ngäbriänkä abko ñan tä kukwe
kämekäme nuene janknu ja mi-
kakäre ngite, ñobtä ñan angwane
Ngöbö Üai tä nura kwrere btä
abko rikai Ngöbö ngäbriänkä toi
kwite, Ngöböta töbike ño ye
kwrere, aiseite ñan raba ja mike
ngite janknu Ngöbö rüere.

10 Nire nire Ngöbö ngäbriänkä
amne nire nire diablu ngäbriän-
kä tä nüke gare krörö nie: Nire
nire ñan tä jändrän kuin nuene
ni mdakrä amne ñan tä mräkä
tarere, ni ye abko ñakare Ngöbö
ngäbriänkä.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

11 Mdakäre abko, mun nikani
tödeke krire Jesubti angwane,
kukwe diribare munye abko krö-
rö: Nikwe ja taredre kwärikwäri
abko diribare munye. **12** Nikwe
ja mikadre ngite ñakare Caín
tukwe kwrere. Caín abko diablu-
kwe, aiseite moto käme diablu
kwrere, käkwe etba Abel kämi-
kani, ñobtä ñan angwane Caín
moto käme, erere nämane kukwe
nuene käme. Akwa Abel abko
moto kuin, aiseite nämane jän-
drän kuin nuene, ye dokwäre
Caín moto nämane iko kräke
amne namani bätä ngwen btä,
käkwe kämikani. **13** Ne aiseite ti
mräkätre tikwe, munta jändrän
kuin nuene, dokwäre nitre
nünanka Ngöbö rüere Caín kwre-
re käta bätä ngwen munbtä
angwane, yebtä munkwe ñan

töbika dikaro, **14** ñobtä ñan
angwane ni ngämi tödeke Jesu-
bti, känenkri ni nämane ni ngwä-
käre kwrere Ngöbö ngwärekwé
arato, akwa nikwe tödekani
Jesubti, aiseite mtare nita ni nire
kwrere, ye abko nena gare metre
nie, ñobtä ñan angwane mtare
nita ni mräkä tarere aiseite. Akwa
nire nire ñan tä mräkä tarere, ni
ye abko tä ni ngwäkäre kwrere.
15 Ye abko, nire nire tä bätä
ngwen mräkäbtä, ni ye abko ni
kämikaka Ngöbö okwäbti amne,
ni ni kämikaka käkwe ñan
nünandi kärekäre Ngöböbe, ye
nena gare munye.

16 Akwa nikwe ja taredre ño
kwärikwäri abko Jesukristokwe
mikani gare krörö nie: Jesukristo
käkwe ja biani müre ketadre
nikrä, ye kwrere nikwe ja tare-
dre kwärikwäri angwane, ni
rabadre biare krüte ni mräkä
kräke arato. **17** Ye abko ti bike
bä mike krörö munye: Ni tödeka-
ka Jesubti ngwian bkäne tädre iti
amne niara mräkä bobre tädre
siba, akwa ni ngwian bkäne ie
rabadre ruentari tare ñakare,
käkwe mräkä bobre ye die mika-
dre ñakare, ¿ni ye abko tä Ngöbö
tarere ya? iÑakare jire chi!

18 Mun ti ngäbriänkätre tikwe
kwrere, nikwe ñan ni mräkä
taredre kadabti be ni ngwian
bkäne ye kwrere, akwa nikwe
jändrän kuin nuendre ni mräkä-
krä amne nikwe ni mräkä tare-
dre era metre arato.

19-20 Mdakäre abko, ja rabadre
ruen ngite nie Ngöbö ngwärekwé
angwane, Ngöböta ni bkäne era

metre amne kukwe era metre
Ngöbökwé, btä nita nekete era
metre, ye tä nüke gare krörö nie,
ni rabadre nüne moto jäme blita-
käre Ngöböbe: Ngöbö bäri töbtä
ni ngwä amne ni moto amne ni
toi ño ño abko gare metre ie.

21-22 Ne aiseite ti mräkätre
tare tikwe, ja rabadre ruen ngite
ñakare nie Ngöbö ngwärekwé ne
ngwane, ni rükadi jäme Ngöbö
ngwärekwé blitakäre ben, ñobtä
ñan angwane Ngöbö tö dreye,
erere nita nuene amne, kukwe
biani bätäkä ngwarbe nuendre
nie Ngöbökwé, erere nita mike
täte, aiseite nikwe dre dre ribedre
ie, erere biandi jökrä kwe nie.
23 Ye abko, kukwe bäri ütiäte
biani keteti nuendre nie Ngöbö-
kwe abko nikwe tödekadre niara
Odei Jesukristobti amne, Jesukri-
sto käkwe ja taremna ño nie, ye
kwrere nikwe ja taredre kwäri-
kwäri. **24** Ngöbökwé kukwe ye
biani nuendre nie, ye nire nire tä
mike täte abko tä nüne ketetibe
Ngöböbe amne Ngöböta nüne
ketetibe ben. Ngöbökwé ja Üai
mikani nüne nibtä, ye mden
köböire abko Ngöböta nüne kete-
tibe nibe abko tä nüke gare nie.

Üai mden mden köböire dirita abko mikadre ñäräre

4 **1** Ti mräkätre tare tikwe, ti
bike kukwe mdara jire niere
munye abko krörö: Ni jökrä jata
dirire munye abko tä näin dirire
Ngöbö Üai köböire jata niere, ni
ye abko ie munkwe ñan ja
ngwian nain jötrö ngwarbe,
akwa tä näin dirire era metre

Ngöbö Üai köböire ya, o üai käme köböire ya, ye abko munkwe mika ñāräre kuin, ñobtä ñan angwane ngöbö ngwarbe kukwei niekä tä näin kwati mtare üai käme köböire, aiseite munkwe ja ngibia kuin. **2** Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai tä era metre bkä-nä abko köböire tä dirire abko rükadre gare krörö munye: Jesu-kristo abko därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire käta mike era jae, erere tä niere, ni ye abra btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä; **3** akwa Jesu därebare era metre ni kä nebtä kwere, ye nire nire ñan tä mike era, akwa tä rükente ne ngwane, ni ye abko btä Ngöbö Üai ñakare amne niara abko tä näin Kristo Rüe üai kämenbti. Nitre dirikä kore jatadi abko niebarera, ye munkwe kukwei nuani, ye mden abko nükanina kä ketareketare temen, aiseite munkwe ñan ja ngwian nain.

4 Ti mräkätäre, mun abko ti ngäbriänkätäre tikwe kwrere. Mun abko jen Ngöbökwé, aiseite nitre ni ngökaka abko munkwe ganainbare kwäräbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä munbtä abko bäri di kri üai käme Ngöbö rüere kä nebtä ye ngwä, aiseite munkwe ganaibarera kwäräbe. **5** Jändrän jökrä tä Ngöbö rüere, yekri nitre ye tä nekete, aiseite tä ñäke Ngöbö rüere amne nitre nünanka Ngöbö rüere abko tä olo ketete niaratre kukweiye. **6** Akwa ni abko, ni jen Ngöbökwé, aiseite nire nire ie Ngöbö gare abko tä olo ketete ni

kukweiye; akwa nire nire ñan tä olo ketete ni kukweiye abko ñakare jen Ngöbökwé. Ne aiseite nire nire btä Ngöbö Üai era metre tä abko tä ni kukwei mike era; akwa nire nire btä üai käme ni ngökaka tä abko ñan tä ni kukwei mike era jae.

Ngöböta ni tarere, kwrere nikwe ni mräkä taredre

7 Ti mräkätäre tare tikwe, Ngöbö aibe käta ni kite ni mda mda tarere, aiseite ari ja tarere kwärikwäri. Nire nire käta mräkä tare-re abko därebare Ngöbökwé, aiseite Ngöbö ngobo amne Ngöbö gare metre ie. **8** Ngöbö abko ni tarekä amne jändrän jökrä nuen-ta kwe abko tä nuene ni tarekä-re, aiseite nire nire ñan tä ni mda mda tarere, ni ye abko ie Ngöbö gare ñakare. **9** Ngöböta ni tarere ye abko bä mikani krörö kwe nie: Nikwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwé ja Odei itibe juani kä nebtä. Ye kwrere Ngöböta ni tarere abko bä mikani kwe nie. **10** Erere arato, Ngöböta ni tarere kri abko krörö: Ñan nikwe Ngöbö tarebare käne abtä Ngöböta ni tarere, akwa Ngöbö ara jire kākwe ni tarebare käne, kākwe ja Odei juani krüte krusobtä ni kräke, Ngöbö mätä kri nibtä diankakäre mento amne Ngöbö moto mikakäre jame ni kräke amne ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre mento nibtä, abkokäre krütani. **11** Ne aiseite, ti mräkätäre tare tikwe, Ngöbökwé ni tarebare kri kore, ye kwrere nikwe ja taredre

kwärikwäri arato. **12** Ni ngämi Ngöbö tuen jire bati, akwa nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Ngöböta nüne nibtä abko tuata nibtä, amne nikwe Ngöbö tare-dre ño metre, erere arato nikwe ni mda mda taredre metre abko tä nuke gare nie.

13 Mdakäre abko, nita nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe nibe, ye abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai mikani nüne nibtä. **14** Ye abko, ni Rün kākwe ja Odei juani ni jökrä diantarikäre, ye abko nunkwe tuani amne nunta mike gare ni jökräye. **15** Jesu abko Ngöbö Odei era metre, ye nire nire kräke tä nebe era, käta tödeke bti, ni ye abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben arato. **16** Ye abko Ngöböta ni tarere era bkänä, yebti nita tödeke amne nita mike era.

Ngöbö abko ni jökrä tarekä, aiseite nire nire käta kä bien Ngöböye ja tarekäre, ni ye abko käta ni mda mda tarere amne tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöbö tä nüne ketetibe ben. **17** Ngöböta ni tarere, ye tä nebe era nikrä, ye ngwane Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, kä jürä rabadre ñakare nibtä Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan angwane Jesukwe nünabare kä nebtä, ye kwrere nita nüne, aiseite ni rabadre moto jame Ngöbö ngwärekwé. **18** Ye abko, Ngöböta ni tarere era metre gare nie angwane, kä jürä ñakare nibtä Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan

angwane Ngöböta ni tarere era metre, ye abko tä Ngöbö jürä nibtä juentari mento, akwa nane Ngöbö jüräta neme nibtä, ye ngwane Ngöböta ni tarere era metre ngämi nuke gare täte jökrä nie.

19 Mdakäre abko, Ngöbökwé ni tarebare käne, ye mden kisete nita Ngöbö tarere amne nita ja tarere kwärikwäri. **20** Akwa nire nire kākwe niedre: Tita Ngöbö tarere, niedre kwe, ye btäräbe tädre bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä ni ngökö jirekäre amne niara ñan raba Ngöbö tare-re, ñobtä ñan angwane niara mräkä tuen ie abko nuäre tare-dre, akwa tä tarere ñakare, äse abko Ngöbö tuen ñakare ie abko tareta era kwe ya? iÑakare jire chi! **21** Ne aiseite niarakwe kukwe biani nuendre nie abko krörö: Nire nire käta Ngöbö tare-re ye kākwe mräkä taredre arato abko biani nuendre kwe nie.

Nikwe tödekadre Ngöbö Odeibti

5 **1** Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nire nire käta mike era amne tä tödeke bti, ni ye abko därebare Ngöbökwé, aiseite Ngöbö ngobo. Ye abko, ti mräkätäre, nire nire käta ni rün tarere, ni ye abko käta ni rün ye ngäbriänkätäre tarere arato, **2** aiseite nita Ngöbö tarere amne nita niara kukwei mike täte, ye ngwane nita Ngöbö ngäbriänkätäre mda mda tarere arato abko tä nuke gare nie. **3** Ye abko, nita Ngöbö tarere angwane, nita

kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie ye mike täte jökrä amne, kukwe biani nuendre kwe nie, ye abko ñakare tare nuene, ñakare tribe doboko kwrere, 4-5 ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei ye nire nire käta mike era jae, käta tödeke bti, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä. Erere arato, ni ye käta jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä ganaine. Ye abko, tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire nita kukwe kämekäme Ngöbö rüere ganaine.

6 Mdakäre abko, Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre nükani ni ngätäite, ye abko ñö amne däri käkwe bä mikani. Ye abko, ñan ñö aibe käkwe bä mikani, akwa ñö amne däri arato käkwe bä mikani. Erere arato, Ngöbö Üai ara jire käta kukwe ne mike gare metre nie Jesukristobtä amne, Ngöbö Üai tä ni ngökö ñakare jire. Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre, ye abko Ngöbö Üai tä mike gare nie. 7 Ye abko, jändrän ketamä käta kukwe era niere kore Jesukristobtä abko krörö: 8 Ngöbö Üai amne ñö amne däri abko käta blite ja kwrere jökrä Jesukristobtä. 9 Ni mda abko tä kukwe niere ni mdabtä angwane, nita mike era. Ngöbö bäri ütiäte kri ni ngwä, aisete Ngöböta kukwe era erere niere Jesubtä ye abko bäri ütiäte, ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe era erere niere nie niara Odeibtä, aisete bäri rabadre era nikrä. 10 Ne aisete, nire nire tä tödeke

Ngöbö Odei Jesukristobti ye abko tä kukwe niebare Ngöbö-kwe niara Odeibtä ye mike era jae; akwa nire nire ñan tä kukwe niebare Ngöbö-kwe niara Odeibtä ye mike era jae, ni ye abko tä Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe era niebare Ngöbö-kwe ja Odei Jesukristobtä abko ñan tä mike era jae aisete. 11 Kukwe era metre niebare Ngöbö-kwe niara Odeibtä abko krörö: Ngöböta ni mike nüne kärekäre niara Odei köböire. 12 Ye aisete, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ni ye abko rabadri nüne kärekäre Ngöböbe, akwa nire nire ñan tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ye käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe.

Kukwe mrä

13 Mdakäre abko ti mräkäre, munta Ngöbö Odei mike era jae, käta tödeke bti, ye köböire mun rabadri nüne kärekäre Ngöböbe abko rabadre gare metre munye, abkokäre tita tära ne tike munye. 14 Mdakäre abko, nita krötö Ngöbö ken kukwe ribere ie, ye ngwane ni raba kukwe ribere jame ie, ñobtä ñan angwane, Ngöbö tö dreye nikrä abko erere nita kärere ie, ye ngwane tä ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti. 15 Nita jändrän kärere Ngöböye angwane, Ngöböta ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti abko garera nie, ye kwere arato jändrän käräta ie nikwe, ye biandi kwe nie abko gare kuin nie arato.

16 Mdakäre abko, mun mräkäre mden tua ja mike ngite munkwe angwane, kukwe btä ja mika ngite kwe, yebtä Ngöbö-kwe ñan mikadre ja tare nike kärekäre ja okwä bäre mento ne ngwane, munkwe blita kräke Ngöböbe angwane, Ngöbö-kwe mikadita nüne kärekäre jabe, ñobtä ñan angwane kukweta kwati btä ja mikata ngite abko käta ni mike kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, yebtä abko munkwe blitadre Ngöböbe kräke abko tita niere ñakare. 17 Kukwe jökrä kämekäme nuenta nikwe, yebti abko nita ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa kukwe tära ruäre btä nita ja mike ngite abkobtä Ngöbö ñan tä ni mike ja tare nike kärekäre ja okwä bäre mento.

18 Mdakäre abko, nire nire därebare Ngöbö-kri abko Ngöbö ngäbriänkä, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere, ye abko garera nie, ñobtä ñan angwane Satana ngututu käme käkwe ñan

diandrekä jakri abko ngäniene Ngöbö Odei Jesu därebare Ngöbö-kri, käta ngibiare ja kiseti, ye abko gare nie arato. 19 Ni abko Ngöbö ngäbriänkäre amne ni kä jökräbti temen tä nüne Ngöbö rüere abko tä Sata-na ngututu ngoto täni, ye garera nie. 20 Akwa Ngöbö Odei nükani kä nebtä, käkwe ni töi tikani, Ngöbö era metre rabadre nuke gare nie abkokäre, ye garera nie arato. Ye mden kiseti, Ngöbö era metre, ben nita nüne ketetibe mtare amne, nita nüne ketetibe Jesukristo Ngöbö Odei ara ben arato. Jesukristo ye abko Ngöbö era metre amne ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe arato abko nena gare nie ti mräkäre.

21 Mräkäre abko, mun ti ngäbriänkäre tikwe kwrere, jändrän ngwarbe sribbare ngöböre, ye ngäniene munkwe ja ngibia amne munkwe ñan mika ngöböre jae abko tita niere mrä munye. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Juankwe 2 Juan

Juan ne mden kākwe tärä 1 Juan tikani arato. Niara abko Jesu kukwei ngwianka. Nire krāke tärä ne tikani kwe, btä töbikata jene jene. Meri nämāne iti amne ngābākre kwe, krāke Juankwe tärä ne tika- ni abko ni ruäre tā nütüre. Akwa kukwe “meri” amne “ngābākre kwe” kätä nitre gätākā Jesu käfti bā mike kore abko ni kwati tā nütüre, aise- te nitre tödekaka Jesubti kā nämāne gätäre Jesu käfti, krāke Juankwe tärä ne tikani abko nütüta bāri.

Juankwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni ni ngökaka nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite. Ni ni ngökaka ñan nämāne kukwe era metre Jesubtä dirire amne tö namani nitre tödekaka Jesubti ngwian jī blobti. Yebtä abko Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mika- käre mokre. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kākwe ja taredre era metre kwārikwāri abko Juankwe niebare ietre.

Juanta köbö kuin juen

1 Ti unbre amne ti nitre töde- kaka Jesubti jīe ngwianka kätä köbö kuin juen mun gätākā Jesu- kristo käfti krāke. Ngöbökwe mun dianinkā jenena jakrä. Tikwe mun taredre diribare Ngö- bökwe, ye kwrere tita mun jökrä tarere era metre. Ne abko ñan ti aibe kätä mun tarere, akwa ni jökrä ie kukwe era metre Ngöbö- kwe nūkanina gare abko kätä mun tarere arato, 2 ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngö- bökwe nükani gare nie abko nita mike era jae amne nita tödeke bti abko erere nikwe mikadi era käreäre. Ye mden kisete tita mun tarere era metre. 3 Ti mrä- kätäre tikwe, Ngöbökwe nūnamna metre munye, ye kwrere mun

jökrä tā nūne amne mun tā ja tarere kwārikwāri. Ngöbö ni Rün nikwe btä Jesukristo ni Rün Odei kwe kākwe ja moto mika kuin mun jökrä krāke amne mun ngwian ruentari tare kwe jae amne munkwe nūna jāme niara diebti abko ie ti tö.

Nikwe ja taredre kwārikwāri

4 Ti mräkätäre tikwe, Ngöbö ni Rün nikwe kākwe nūnamna ño nie abko erere mun ruäre tā nūne, ye tikwe gaba angwane, kái rababa nuäre kri tibtä. 5 Ti mräkätäre tare tikwe, mtare nikwe ja taredre kwārikwāri abko tita kārere munye. Ne abko ñan kukwe mdara jire biani btin nuendre nie tikata tikwe munye, akwa kukwe bianina kena Ngö- bökwe nuendre nie, arabe tita

tiketa munye. 6 Amne Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye ere- re nita mike täte ne ngwane, nita ja tarere era metre kwārikwāri. Kukwe ne abko ñakare btin mun- krä, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwārikwāri abko diribare munye.

7 Mdakäre abko, munkwe ja taredre kore kwārikwāri, ñobtä ñan angwane ni kwati tā näin kwārākwārā ni ngökakäre, kätä niere krörö: Jesukristo abko därebare ñakare era metre ni kā nebtä kwrere amne niara ngraba- re namani ñakare, tätäre näin nie- re. Ni blitaka kore ye abko ni ni ngökaka amne Kristo rüe arato. 8 Nitre dirikā kore, ye ngāniene munkwe ja ngibia kuin, sribi munkwe Ngöbökrä ñan rikadre ngwarbe abkokäre. Akwa Ngöbö- kwe sribi ütiā biandre munye, abkokäre munkwe ja ngibia, 9 ñobtä ñan angwane Kristo kākwe kukwe diribare, yebti ta ni mda mda jatadre kukwe bā jene dirire mda ne ngwane, ni yebtä Ngöbö tā nūne ñakare.

Akwa kukwe diribare Kristokwe ye kwrere nire nire tā nūne, ni yebtä abko Ngöbö ni Rün nikwe amne Ngöbö Odei kwe tā nūne.

10 Nane ni ruäre rika basare munye, akwa kukwe diribare Kristokwe tita niere ne kwrere tā dirire ñakare ne ngwane, mun- kwe ñan ka ngäbti ja gwiriete die mikakäre amne munkwe ñan köbö ngwiantari ie, 11 ñobtä ñan angwane nire nire kākwe ni ye kwrere kadre ngäbti ja gwiriete abko kākwe sribi kame ye die mikadi siba, aiseite ni dirikā kore, ye munkwe ñan ka ngäbti jire chi.

12 Kukwe tā kabre mda tikwe niedre munye akwa, ti ñan tö tikai jökrä täräbtä munye, ñobtä ñan angwane ti tö rikai ja tuen gwärere munbe yete blitakäre munbe. Angwane nikwe kā ngwiandre nuäre gwaire jabtä, abkokäre ti tö rikai yete.

13 Angwane nitre gätākā Jesu käfti nete abko Ngöbökwe dia- ninkā jakrä arato, kätä köbö kuin juen mun jökrä krāke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bämäkäre Juankwe

3 Juan

Juan ne ara kākwe tärä 1 Juan amne 2 Juan tikani arato. Niarakwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämāne Gayo krāke. Gayo nämāne nūne, ye kānti Juan kākwe ni juani ruāre kukwe kuin Jesubtä dirire, akwa ni iti kädian nämāne Diótrefes nämāne bike kri, aiseite ñan tö namani nitre ye kain ngäbti. Ye ñan namani mate kuin Juanbtä, aiseite niarakwe tärä ne tikani Gayoye, Gayo mikakäre mokre Diótrefebtä. Gayo abko nämāne dirikātre kaen ngäbti kuin abko namani tuen kuin Juanye abko Juan tö namani niere Gayoye. Erere arato, Gayo kākwe nitre dirikā ye kadre ngäbti janknu abko ie Juan tö namani, aiseite tärä ne tikani kwe Gayoye.

Juanta köbö kuin juen Gayoye

1 Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka. Ti ne ara kätä köbö kuin juen makrä ti mräkä tare kri tikwe Gayo. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwē, ye kwrere tita ma tarere era metre Gayo.

2 Ti mräkä, ma tare kri tikwe. Ma tä nūne kuin jāme jabtä Ngöböbe, ye kwrere arato jändrän jökrä raba neme bare kuin mae amne ma ñan rabadre bren nike abko tita kārere Ngöböye makrä, 3 ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwē mata mike ütiāte janknu jae amne kukwe era metre Ngöbökwē diribare mae abko erere ma tä nūne, ye abko ni ruāre rükaba nete, kākwe nieba tie abko käi rababa nuāre kri tibtä. 4 Kukwe era metre Ngöbökwē tä nūnamna nie, ye kwrere ti ngäbriänkātre

tikwe Jesu kābti ma kwrere tä nūne abko tita gain angwane, bāri kätä neme nuāre tibtä.

5 Ti mräkä tare tikwe, ni mräkä menteni tödekaka Jesubti, krāke ma tä sribi kuin nuene täte niaratre die mikakäre, kätä kaen ngäbti kuin, ye abko tuen bāri kuin tie. 6 Mata nitre menteni tödekaka Jesubti ye tarere kri, ye abko ja mräkātre gätäkä Jesu kābti tä nete abko ngwārekri tätre niere, aiseite jändrän ñakare kwetre, yebtä makwe die mika. Makwe niaratre die mikadre ño, ie Ngöbö tö, ye kwrere makwe die mika niken mentokwäre ji ngrabare abko tita ribere mae, 7 ñobtä ñan angwane niaratre tä dikekä kwäräkwärä sribikäre Jesukristo krāke amne tä ja di kārere ñakare nitre tödekaka ñakare Jesubti yeye. 8 Ni ye kwrere abko nikwe kadre ngäbti kuin ja gwiriete die mikakäre,

ñobtä ñan angwane ye kwrere nikwe niaratre die mikadi kukwe kuin era metre Jesubtä ngwiankäre kwäräkwärä.

Kukwe Diótrefebtä

9 Mdakäre abko, nitre gätäkä Jesu kābti tä yete, ie tikwe tärä tikaba, akwa Diótrefes abko ñan tö nun kukwei mikai ütiāte jae, ñobtä ñan angwane tö rabai bāri ji dokwāte ni jökrābti abko erere tä bike kri kaibe, aiseite ñan tö nun kukwei mikai ütiāte jae. 10 Ne aiseite, ti näin nebe yete angwane, tikwe mätträdi btä mun jökrä ngwārekri, ñobtä ñan angwane tä näin blite ngwarbe nun rüere, ye kwe ñan tä neme dbe amne, ñan tä ja mräkātre Jesu kukwei dirikātre ye kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni ruāre töta neme ja mräkātre ye kain ngäbti angwane, tä dokwä täke kän. Erere arato, ni ruāre tä Jesu kukwei dirikātre ye kaen ngäbti abtä niara tä kitekä mento nitre gätäkä Jesu kābti ye ngätäite, aiseite tikwe mätträdi btä.

11 Ti mräkä tikwe, ni mdakwe jändrän kāmē nuen ma okwäbti

Diótrefes kwrere, ye kwrere makwe ñan nuen siba, akwa ni mdakwe jändrän kuin nuen ma okwäbti, ye kwrere makwe jändrän kuin nuen siba, ñobtä ñan angwane ni jen Ngöbökwē abko kätä jändrän kuin nuene, akwa ni jändrän kāmē nuenkä abko ie Ngöbö gare ñakare. 12 Ni jökrä okwäbti abko, Ngöbö kukwei kuin era metre Jesubtä kätä nūnamna nie, ye kwrere Demetrio tä nūne abko tätre niere Demetriobtä. Erere arato, Demetrio tä nūne metre abko nunta niere btä arato. Ne abko, nunta kukwe era erere niere abko gare kuin mae, ruen tie ti mräkä.

13 Ti mräkä, kukwe nämā kabre tikwe niedre mae, akwa ti ñan tö tikai jökrä täräbtä mae, 14 ñobtä ñan angwane bā jötrö ti tö ja tuai mabe angwane, tikwe blitadi gwārere mabe.

15 Ngöbökwē kä jāme mika mabtä, ie ti tö. Mdakäre abko, ma kukwe muko jökrä tä nete kätä köbö kuin juen makrä. Erere arato, nunta köbö kuin juen nun kukwe muko yete krāke abko makwe nie itire itire ie nunkrä. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Judakwe Judas

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Judas. Niara abko nire gare ñakare metre, akwa niara abko Jesu kukwei ngwianka kädian nämane Judas btä täräta tikani Lucas 6.16; Hechos 1.13 abko ni ruäre tä nütüre. Erere arato, Judas mdara jire abko ni Dänkien Jesu etba bati Santiago kwrere abko kākwe tärä ne tikani abko ni kwati tä nütüre arato, ñobtä ñan angwane Mateo 1.55; Marcos 6.3 kätä blite Jesu etba kädian nämane Judabtä. Tärä ne tikaka abko ñakare Judas Iscariote.

Judas kākwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätäre blobtä, ñobtä ñan angwane ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre amne niaratre ngwiankäre ji blobti. Nitre ye ngäniene nitre tödekaka Jesubti kākwe ja ngibiadre abko Judakwe niebare ietre. Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke, kākwe ni ngite dianinkä mento nibtä, aisete ni rabadre ja mike ngite janknu abko rabadre dbe abko nitre ni ngökaka nämane dirire, akwa ñakare kore abko Judakwe niebare. Nitre nünanka kira kākwe nünabare Ngöbö rüere angwane, Ngöbökwé mikani ja ngie nuen kri, ye kwrere Ngöbökwé nitre ni ngökaka ye mikadi ja ngie nuen kri arato abko Judas tö namani mikai gare nitre tödekaka Jesubti yeye, aisete tärä ne tikani kwe kräke.

Judata köbö kuin juen

1 Ti Judas kätä tärä ne tike munkrä. Ti abko ni klabore Jesukristo kräke amne ti abko Santiago etba. Ngöbö ni Rün nikwe kākwe mun kārābare jakrä, kätä mun tarere amne, mun ye arabe Ngöböta ngibiare-bti Jesukristo kräke. Mun ye mden kräke tita köbö kuin juen. 2 Ngöbö raba mun ngwen ruentari tare jae amne mun mika nüne bäri jame kwe. Erere arato, raba mun tarere bäri kri abko ie ti tö.

3 Ti mräkätäre tare tikwe, nita dianintari gwaire siba Ngöbökwé, kukwe yebtä bäri ti tö raba tärä tikai munye, akwa mtare kukwe mdara jire btä tikwe tärä tikadre jötrö munye ruen tie, aisete ti bike tärä tike munye, nebtä ti bike ribere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbökwé biani batibe juta deme kweye abko ñan rabadre kwitani. Kukwe ye dokwäre munkwe rü abko ti tö nibi ribei munye, 4 ñobtä ñan angwane ni nükani ruäre mun ngätäite. Nükani tiebe mun ngökakäre

abko kätä bike dirikätäre kuin kwrere, akwa ñakare kore. Nitre ye ara Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko Ngöbö Kukwei kākwe niebare kira. Ni ye abko ni ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, aisete ni rabadre kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, akwa Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen, tätre niere, erere tätre nuene. Erere arato, Jesukristo ni Dänkien amne ni Bkänkä itibe abko ie tä trö kwite, kätä rükente.

5 Ti bike kukwe niere, ne garera munye, akwa ti bike miketa töre jirekäre munye abko krörö: Ngöbökwé nitre israelita dianinkä Egipto bäre mento angwane, nire nire kākwe ñan Ngöbö kukwei mikani era ye abko Ngöbökwé ganinkä jökrä kä kaibete. 6 Bobukäre abko, angele ruäre nämane sribire Ngöbökrä, sribi ye abko kitani temen kwetre amne, namani bike kri, kākwe kä kuin Ngöbö kanti mikaninkä. Ye mden dokwäre abko kä iko te Ngöbökwé kitani ngite käreäre abti kä mrä angwane, Ngöbökwé kukwe ukadite kräke abko tä ngibiare kä ye kanti. 7 Mdakäre abko, kukwe nakaninkä angelebtä, ye kwrere nakaninkä arato nitre Sodomaböta amne nitre Gomorraböta. Erere arato, nitre nünanka juta känimekänime Sodoma amne Gomorra bäre temen, yebtä nakaninkä. Nitre nünanka juta yete ye namani ja mike gure bati bati nekwäre

sekwäre amne, nitre brare abko namani bike merire jae kwäri-kwäri. Erere arato, nitre merire namani bike brare jae kwärikwäri amne kukwe kämekäme kore ye aibe mdei namani krübäte ietre abkobtä ja kitani kwetre. Abtä Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, kākwe ganinkä käreäre ñukwä jutrate. Kukwe nakaninkä kore, ye abko namani ja töikrä ni jökrä kräke.

8 Kukwe nakaninkä kore ja töikrä, akwa nitre kirakira kākwe ja mikani ngite kore, ye kwrere jire nitre dirikä blo kätä ja mike ngite mtare mun ngätäite. Ja mikadre ngite bätäkä ngwarbe kwetre abko dbe, ye abko mikata tuadre ietre köböre, tätre niere abko erere tätre ja mike ngite. Erere arato, ni Dänkien Jesukristo di kri, ye abko mikata ngwarbe kwetre. Erere arato, üai kämekäme amne angelre Ngöbökwé tuen ñakare abko rüere ñan ñäkäre jire, akwa niaratre abko tä ñäke rüere. 9 Akwa angele ütiäte kri kädianta Miguel nämane ja kwete Moisés ngwäkäbtä diablube angwane, angele Miguel ye ie ja nükani töre ñakare ñäke taretare diabluye au jakrä, aisete Ngöbökwé diablu kada ketadre abkokäre, niebare krörö kwe diabluye: iNi Dänkien Ngöbö kākwe ma kada keta! niebare kwe ie. 10 Akwa dirikätäre blo ye abko ie üai kämekäme amne jändrän mda mda gare ñakare, akwa tätre ñäke taretare rüere. Erere arato jändrän ngwarbe töi

ñakare këta jändrän gare ie aibe nuene, ye kwrere jire nitre ye tä nüne amne tãtre kukwe nuene këmekãme. Ye dokwãre abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko kënänta au kwetre jakrä.

11 iAiteeje, dirikãtre blo ye bobre jakän! ñobtä ñan angwane Caïn kãkwe nünabare ño, ye kwrere niaratre tä nüne. Erere arato, kira ni iti këdian nämane Balaam abko nämane Ngöbö Kukwei niere ngwian ganainkrã jae, ye kwrere nitre dirikã blo këta dirire ngwian ganainkrã jae. Mdakãre abko, ni iti këdian nämane Coré abko moto namani romon Moisés rüere abko dokwãre Ngöbökwe këmikani, ye kwrere rakadikã arato niaratrebtã.

12 Mdakãre abko, dãnta jübente bãta nebe kãme, ye kwrere abko nitre dirikã blo tä mun ngãtãite, ñobtä ñan angwane munta ja tarere kwãri-kwãri, ye bã mikakrä munta mröre ketetibe, ye kënti abko dirikãtre blo këta mröre kabrekabre, tä dö ñaen kabrekabre abko këita nebe nuãre btãtre amne tãtre mun mike ütiãte ñakare. Ye abko, kukwe gaidre kri abko tãtre nuene. Erere arato, tãtre ja bã mike ni mda mda ngibiabtikã kwrere, akwa tãtre ja ngibiare au. Mdakãre abko, müta aibe tä kite jüben amne ñü ñakare te, aisetë müreta niken juenkã mentokwãre, ye kwrere jire niaratre tä nüke, bti näin ta, akwa ñan tä ni die mike jire chi. Erere arato, kri rabadre ngwãre ngwãre abko

kãita nüke amne ngwãta nebe ñakare btã, ye kwrere jire niaratre tä amne, kri ngatanina kwrere jire bãta nebe abti diankata ngãtri ngöi kuin, ye kwre-re jire niaratre tä arato.

13 Erere arato, mrenta nebe romon, tä niken nakwenkã këta niken dãi dobrore këmekãme kite jate jate, ye kwrere jire nitre dirikã blo tä kukwe këmekãme gaidre kri ye nuene. Erere arato, muke tä niken mentokwãre amne ñan tä näin metre ta, ye kwrere jire tãtre näin, ye dokwãre abko kä bãri iko krübãte, te Ngöbökwe kitadi ngite kërekãre.

14 Mdakãre abko ni iti këdian nämane Enoc kãkwe nünabare kira Adán mrãkã ni kükü ja tãritãri Adán tãbti abko kãkwe kukwe niebare krörö nitre dirikã blo yebtã: iTuen nete! Angele deme mili kabre kabre krübãte abko ben ni Dänkien jatadi.

15 Angwane nitre ngututu moto këmekãme Ngöbö rüere kãkwe kukwe nuenbare diän diän, erere arato ñãkãbare taretare kwetre Ngöbö rüere, ye dokwãre ni Dänkien jatadi mike ja ngie nuen jökrã, niebare Enokwe nitre dirikã blo yebtã. 16 Jändrän jökrã Ngöbökwe btã tãtre ñãke amne jändrän keta kabre abko rüere tãtre blite taretare. Erere arato, kukwe këmekãme mdei ietre, ye aibe jiebtã tãtre nakwen. Mdakãre abko, tãtre ja käikitekã krübãte au amne tãtre niken blite nuãre nuãre ni mda mdabe jändrän diankakãre kë.

Nünandreikä dite

17 Akwa ti mrãkãtre tare tikwe, kukwe tä nakenkã mtare, yebtã nitre Jesukristo kukwei ngwianka kãkwe diribare ño ño, ye munkwe ngwian töre jae.

18 Niaratre kãkwe niebare krörö munye: Kä mrã angwane, ni jata-di ruãre abko kãkwe Ngöbö mikadi yakrä jae amne kukwe këmekãme mdei ietre, ye aibe jiebtã rabadã nakwen abko erere nünandi kwetre, niebare kwetre munye, ye munkwe ngwian töre jae. 19 Nitre dirikã blo ye abko tä mun mike rüere jabe kwãri-kwãri amne kukwe këmekãme mdei ietre, ye aibe jiebtã tãtre nakwen amne Ngöbö Üai ñakare btãtre.

20 Akwa ti mrãkãtre tare tikwe, kukwe kuin deme Jesukristobtä diribare munye, mikata era munkwe, yebtã munkwe ja die mika nünenkã bãri dite mda amne munkwe blita Ngöböbe Ngöbö Üai Deme köböire.

21 Erere arato, Ngöböta mun tarere kri, yebtã munkwe nüna janknu amne, ni Dänkien Jesukristo kãkwe ja moto mikadi kuin nikrä, kãkwe ni mikadi nüne kërekãre jabe, ye munkwe ngibia ngãbti.

22 Angwane nitre ruãre kãkwe tödekadre janknu Jesu-

kristobti abko töita niken kwãrã-kwãrã, ni ye abko munkwe ngwian ruentari tare jae, töi mikakãre kwatibe ni Dänkienbti. 23 Amne ni mda mda kebera Jesukristo rükente, abtä bikera niken ja tare nike ñukwã jutrate, ye abko munkwe diantari ñukwã jutra ngãniene, niaratre ñan rabadre nianinte kërekãre abkokãre. Amne ni mda mda abko munkwe ngwian ruentari tare jae, akwa ni bren krübãte abtä kä jürãta nebe nibtä kise mike dãn kwebtä, ye kwrere jire nitre ye abko krübãte, aisetë munkwe ja ngibia niaratre ngãniene arato. 24-25 Mrã abko, Ngöbö itibe ni Diantarikã nikwe abko di tãrã tãte mun ngibiakrä, mun ñan rikadre niara bãre mento abkokãre. Amne kä bã nuãre Ngöbö kënti, ye te Ngöbö rabadre nebe mun ngwena kuin deme amne kä rabadre nuãre munbtã nebe yete, abkokãre Ngöbö di tãrã tãte arato, aisetë Ngöbö aibe bã nuãre, yebtã raba mikani ütiãte amne, niara aibe raba mikani ütiãte jrei kwrere. Erere arato, niara aibe di kri jändrän jökrãbti ta amne niara aibe jändrän jökrã bkãnkã, yebtã abko kira dekä, mtare amne kërekãre Ngöbö aibe rabadre mikani ütiãte kri ni Dänkien Jesukristo köböire. Amen. Abko kore se. Ne ngörã.